

CONCETTA LA MAZZA

Už mēlyno dangaus

Biografija

Concetta La Mazza gimė Novara di Sicilijoje 1936 m, vyresnioji Domenico La Mazza ir Teresos Correnti dukra. 1950 m, po skausmingo „patikėjimo“ savo tetai iš motinos pusės, ji prisijungė prie savo tėvų Domodosoloje, kur iki šiol gyvena kartu su vyru Giuseppe. Jis turi tris vaikus: Armando, Luciano ir Daniela. Pastaruoju metu jo galvoje įsiveržė didžiulis noras prisiminti vaikystę Novaroje ir štai gimė šis intymus, asmenišką, bet pilną anekdotų ir nuorodų į to laikmečio aplinką: miestą, kaimą, žmones, įpročius, dienoraštį, tos teritorijos tradicijas tamsiaisiais Antrojo pasaulinio karo metais.

Pirminė rašymo energija

Mažoji Concetta patikėta savo dėdėms ir prieš jos valią priversta gyventi Kastrangijoje, troboje toli nuo miestelio ir savo klasės draugų. Taip jis keliauja savo asmenine Via Crucis vienuoje atšiauriais karo metais tarp bado, laiko nežinojimo, prietarų ir netinkamo elgesio. Po karo neišvengiama emigracija ir natūraliai sunki pradžia į šiaurę.

Visa tai pasakojama per mažos mergaitės žvilgsnį, kuri atmintyje prisimena savo augimo fazes ir kuri su stebėtinai gaiviai ir subtilia ironijos gija suteikia mums malonumą skaityti – pagaliau – simbolinę mūsų šeimos bendruomenės istoriją. galintis mus iš esmės sujaudinti ir kuris priklauso kiekvienam iš mūsų.

Šiame trumpame Concetta La Mazza romane rašymas griaua kiekvieną taisyklę ir grįžta prie ištakų, laisvas nuo bet kokio formalaus schematizmo, varomas slapto vidinio gyvybingumo, jis tampa siaučiančia upe, kuri užlieja viską, tai yra liūtys sielos lietus.

Dėdžių Antonijos ir Michelės figūros yra įsimintinos, kaip ir Novaros įvaizdis išlieka nepamirštamasis, toks pat dosnus, apgaubiantis ir mielas, kaip atšiaurus ir atšiaurus.

Pagaliau sunkus perėjimas į paauglystę, kai nutinka tai, kas nepataisoma, tačiau mažoji Concetta nepasiduoda tragiškam likimui dėl savo drąsos ir nepajudinamos ateities vilties, dėl akių, kurios sugebėjo pažvelgti... toliau. dangaus mėlynumo!

NINO BELVEDERE

„Man prasidėjo išbandymai. Tikriausiai buvo karšta diena, prasidėjo 1938 metų vasara, man buvo dveji metai, o teta atvažiavo manęs pasiimti. Į medžiaginį maišelį ji įdėjo palaidinę ir dvi poras kelnaičių, tada nieko nežinodama išėjau iš namų. Buvau toks mažas, kad negalėjau suvokti, kad tą dieną prasidės mano Via Crucis.

Už mėlyno dangaus

Pirmas skyrius – Tėvo namai

Dabar tai senas negyvenamas griuvėsis, uždusintas voratinklių ir apgraužtas kandžių, bet labai seniai Novaroje, mieste, esančiame po didinga tvirtove Mesinos kalnuose, Engia rajono alėjoje netoli buvo namas. Priekinės durys atsidarė į vidinius laiptus, vedančius į pirmą aukštą, kur buvo nedidelis kambarys su medine lenta: miegamasis. Užlipai į viršų ir ten buvo virtuvė, jei taip galima pavadinti. Viename kampe buvo akmeninė plokštė, ant kurios buvo kūrenama ugnis, ir geležinis trikojis, kuriuo buvo pastatytas makaronų puodas. Priekyje kabantis ant sienos, juodas kaip pikis, medinis kastuvas, du sietai, vienas mažas ir vienas didelis, krosnelė duonai kepti, šone pusiau supuvusi skrynia, stalas, du "furrizai" ir kai kurie suragėję. kėdė. Galiausiai atsirado kambarys su nedideliu balkonu, iš kurio atsiveria vaizdas į alėją, kuriame vos tilpo

viengulė lova. Toje skylėje buvo karalystė, kurioje gyveno 1934 metais našliu tapęs senelis, po laiptais buvo įrengtas akmeninis tualetas su mediniu dangčiu. Kadangi kanalizacijos nebuvo, pastaroji turėjo padėti sumažinti sklindančią smarvę. Natūralu, kad name nebuvo vandentiekio ir elektros, patogumų, kurių tais laikais neturėjo net baronai. Šalia buvo mediniai vartai, vedantys į fermą, kur ant miško sėdėjo vištos.

Šiame kampelyje, už pasaulio, kartu su seneliu gyveno mano mama, kuri buvo siuvėja, du broliai ir sesuo, visi vyresni už ją, buvo vedę, taip pat gyveno Novaroje. Mano mama buvo šviesiaplaukė, liekna, labai silpno kūno sudėjimo, labai gležnų bruožų, o jos veide, baltame kaip pienas, labiausiai pasižymėjo dvi didelės mėlynos akys, beveik visada išsigandusi ir liūdna. Galbūt staigi motinos mirtis, kai jai buvo dvidešimt ketveri, buvo jos fizinio ir moralinio trapumo priežastis.

Praėjus keleriems metams po mano močiutės mirties, mano mama, vienos iš žmonių įsikišimo dėka, sutiko savo princą Charming. Mano tėvas priklausė bajorų šeimai iš Badiavecchia, kuri valdė smuklę su tabako ir bakalėjos parduotuvėmis. Tai buvo darbščių šeima, o mano tėvas, beje, buvo labai gražus, aukštas, tamsus, pasitikintis savimi ir iniciatyvus vyras. Jis gyveno toli nuo miesto esančiame kaimelyje: pėsčiomis, geru tempu, galėjo nuvažiuoti per pusvalandį. Jo tėvas vežė anglį. Mama buvo dinamiška moteris, ryte su mulu nuvažiavo į Novarą nusipirkti parduotuvėje tiekiamų prekių: tabako, druskos ir valgomųjų. Ji visada rengdavosi elegantiškai su didele juoda skara ant kaklo ir netgi pirkdavo laikraštį, kad apie tai informuotų savo klientus. Tai buvo vienintelė parduotuvė kaime ir gerovės tame name netrūko, nors maitinti buvo aštuonios burnos.

Vėlai vakare jis demonstratyviai padėjo dabar aptingusiems klientams – ir savo piniginei – skiesdamas vyną spalvota soda. Kadangi vaikai ne visada paveldi tėvų darbą, mano tėvas buvo išmokęs batsiuvio amato. Po kelis mėnesius trukusių sužadėtuvių mano tėtis ir mama, kadaise susituokę, išėjo susikurti meilės lizdą į namus prie fontano Engia rajone. Lygiai po devynių

mėnesių aš atvykau į šį pasaulį ir pagal šventą pietų paprotį pasivadinau savo močiutės iš tėvo pusės Concetta. Nepaisant švelnaus amžiaus, turėjau tamsią ir raukšlėtą odą, visada verkdavau. Kadangi lovytės neturėjome, senelis buvo priverstas visą dieną sūpuoti ant rankų, o naktimis miegodavau didelėje lovoje su tėčiu ir mama. Apskritai aš buvau labai negraži ir nepakeliama. Po kelių mėnesių, pamatęs, kad šalyje darbo trūksta, tėvas nusprendė išvykti dirbti į Sardiniją. Išvykdamas į kitą salą jis paliko savo mamą su verkiančiu kūdikiu ir dar vienu padaru, besispardančiu jos įsčiose.

Kai man buvo dvidešimt mėnesių, gimė mano sesuo Rosa. Vardas buvo jo močiutės iš motinos pusės. Kitaip nei Concetta, Rosa – vėlgi, pasak mano mamos – buvo graži, baltos ir rausvos spalvos, rudi plaukai įrėmino harmoningą veidą, papuoštą dviem gražiomis mėlynomis akimis: gėlė, kaip ir jos vardas! Tiek, kad kai mama su Rosa ant rankų nuėjo prie fontano pasiimti vandens, draugės jos paklausė, kaip įmanoma pagimdyti dvi visiškai skirtingas dukras. - Šita, Rusina, taip, tu buvai bilia, bet kita... - Šita, Rosina, graži, bet kita... sugraudusios lūpos pasakė draugai. Tuo tarpu šioje situacijoje ir toliau buvau neramus, tarsi nujausčiau savo išbandymo nuojautą, kurį, ačiū Dievui, ištvėriau, net jei ne su rezignacija.

Norėdami papasakoti likusią istorijos dalį, pirmiausia turiu jus supažindinti su savo teta Antonia, trumpai tariant, zì 'Ntuoia. Ji buvo mano mamos vyresnioji sesuo, tarp jų buvo septyniolika metų skirtumas. Ji buvo žemo ūgio, apkūni moteris, nešvariais plaukais krito į akis. Jo apleistas veidas atrodė senesnis nei jis buvo ir tuščiame jo žvilgsnyje buvo tik tiek pažeminimo. Būdama dvidešimties, tuo metu, kai buvo galima susituokti, ji ištekėjo už ką tik iš darbo Sempionės tunelyje grįžusio pirmojo pusbrolio, kuris buvo našlys ir susilaukė trejų metų sūnaus. Šis vyras, mano dėdė Michele, dėdė Mičeris, buvo žemo ūgio vyras ir atrodė kaip plebėjiška karaliaus Vittorio Emanuele III kopija. Jis gyveno jam priklausančiame name labai būdingoje miestelio gatvėje su beveik dviejų metrų pločio laipteliais. Tai buvo gražus namas. Pirmame aukšte buvo dailidė su dideliu centriniu

prekystaliu su spaustuku, dviem sieninėmis spintelėmis, kuriose jis laikė rasples, kaltus, sraigtus, sraigtus ir sraigtus, tekimo stakles jo pastatytą stalą kojoms apvalyti, šlifavimo diską, tarnavo plokštumų ir peilių galasti, malkomis kūrenama viryklė su prikaistuvu klijams skystinti, visur sukrautos lentos, keli pjūklai, pritvirtinti prie sienos, keletas laimingų žavesių, pavyzdžiui, pasagos, ožkų ragai ir vėžlių odos, trumpai tariant, vienas iš tos vietos, kurios dabar priklauso tik prisiminimų pasauliui.

Mediniai laiptai vedė į pirmą aukštą, kur buvo du erdvūs kambariai su keraminėmis plytelėmis, tais laikais prabanga, dėdės gaminta bufete, sofa, stalias ir keletas kėdžių, austų rafija, savotiška daržovių virve. Iš nedidelio balkono su vaizdu į gatvę rugpjūčio viduryje, kai Ėmimo į dangų procesija kilo link abatijos, ranka buvo galima paliesti vainikuotą Madonos galvą. Tačiau iš antrojo aukšto matėsi Rocca Salvatesta, o priekyje, pro plyšį tarp namų, galėjai grožėtis nuostabiu kalnų kraštovaizdžiu, kuris lėtai driekėsi toliau, už žydro dangaus, kol pasiekė jūrą, kur vėsiomis pavasario dienomis, kai nebuvo rūko, horizonto pakraštyje matėsi Vulkanas, o paskui Lipari, Stromboli ir visos kitos salos: gamtos reginys, putojantis įvairiaspalvis atvirukas.

Kiti laiptai pakilo į pirmą aukštą, kur buvo virtuvė ir miegamasis, pirmojoje labai erdvioje buvo įrengta malkinė krosnis duonai kepti ir ketaus anglies krosnis maistui gaminti. Tai buvo neabejotinai gražus namas, neskaitant nepatogumų virtuvėje be kriauklės su kanalizacija, kad būtų galima atlikti būtiniausias namų ruošos darbus. Tuo metu kai kurie patogumai dar buvo neįsivaizduojami. Tiesą sakant, vanduo buvo paimtas iš viešojo fontano cinko bunkeryje, o paskui nuneštas į antrą aukštą, kur jis buvo pilamas į didelį terakotos baseiną indams plauti. Kadangi kriauklėje nebuvo kanalizacijos, vanduo iš baseino buvo grąžintas į pirmą aukštą ir išmestas į tualetą. Moteriai tai buvo labai varginantis darbas. Tarnaujanti ir žeminanti būklė iki visos žmogaus ištvermės ribos pasiekė piką vakarienės metu, kai teta Antonija iš pagarbos vyrui turėjo valgyti iš tos pačios lėkštės, kurioje

valgė jis anksčiau, o gal ir krikštasūnis. kartojo tą patį, bet aš to neturiu aiškaus prisiminimo.

Dėdė Michele buvo tamsus ir rūstus žmogus, darbštus ir kvailas, vietoj širdies turėjo smiltainio plaktuką. Niekada nemačiau jo akyse švelnumo ar užuojautos kitiems. Ji laikė namuose tetą, kad prižiūrėtų sūnų, ji turėjo ruošti jam maistą, būti jo tarnaitė ir visada sakyti taip, taip, taip. Jis net negalėjo žiūrėti į balkoną, kitaip kiltų bėdų, o beveik kiekvieną vakarą po darbo eidavo su draugais į smuklę išgerti.

Jis grįžo namo stulbinantis, išpiltas prakaito ir taip smirdėdamas, kad buvo neįmanoma būti šalia. Vietoj to, mano teta prie alyvos lemputės laukė jo iki vėlyvo vakaro net nevalgydama. Grįžęs mažasis karalius – dažnai net neturėdavo jėgų lipti laiptais – išsekęs atsiguldavo ant dulkelio darbastalio ir likdavo ten visą naktį blaivėti. Teta Antonija, nepaisydama visko, apsivilko jį paltu ir su meile sėdėjo prie jo prižiūrėti iki ryto. Taip bėgo metai ir mainais už tokį didelį atsidavimą ji net negalėjo eiti aplankyti giminių, kad išvengtų scenų. Jis, pavydus, smulkmenišką ir valdingą, eidavo jai nupirkti svilinančių siūlų, šukų, plaukų segtukų ir kitų dalykų, kad ji neišeitų iš namų. Kai jie buvo pakviesti į vestuvių ceremoniją, dėdė Michele iki paskutinės akimirkos negrįžo namo, o teta Antonia negalėjo eiti viena, kol artimiesiems nepavyko susekti jos vyro. Retkarčiais pavykdavo jį įtikinti, kartais jis atvykdavo laiku, bet tada, vakarėlio viduryje, dingdavo, o teta Antonija, nusivylusi ir apgailestaudama, grįždavo namo visa prislėgta. Laikui bėgant ji kaupėsi kartėlių ir liūdesių, negalėjo su niekuo išsiliesti, nes buvo izoliuota, ir ją kankino siaubingi galvos ir dantų skausmai, kurie kankino išties savaites.

Vieną dieną kaimynas, labai geras ir pamaldus, paskambino dėdei Michele ir priekaištavo jam dėl viso pikto elgesio, kurį jis privertė kentėti savo žmoną: - Turėtum gėdytis, - ji šaukė ant jo - kad moteris taip kentėtų... Antonijai reikia gauti oro, nereikia jos atskirti namuose, ji turėtų išeiti, eiti į mišias, pas gimines, kaip ir visi krikščionys. Visų pirma jai reikia eiti pasivaikščioti, tik taip jos galvos skausmas praeis... - trumpai stabtelėjo kaimynė, o paskui

tęsė: - Mažiau nei valanda nuo čia, eidami mulų takeliu, mes turi šiek tiek žemės ir labai kuklų namą su virtuve po stogu ir dar vieną šiek tiek drėgną patalpą, kurią vasarą galima naudoti kaip miegamąjį. Šiame krašte auga lazdyno riešutai, figos, mandarinai, medeliai, vynuogės, zizzole, obuoliai, kriaušės, alyvuogės, trumpai tariant, viskas, kas gera nuo Dievo.

Kaip žinia, po brolio mirties turiu prižiūrėti tetą ir nebegaliu prižiūrėti kaimo, todėl ir sugalvojau jį parduoti. Kodėl tu jo nenusipirk? Taip jūsų žmona turės galimybę pakvėpuoti geru oru... Iš pradžių dėdė Michele dvejojo, bet paskui nuėjo aplankyti ir taip pat buvo įsitikinęs, kad jį nupirks. Per trumpą laiką buvo pasirašyta sutartis ir turtas tapo jo. Taigi vis gudresnis ir klastingesnis Vittorio Emanuele III panašumas pasiūlė tetai Antonijai: - išmoksi skinti figas ir leisti joms išdžiūti. Kai teks skalbti drabužius, nusileisite prie upės ir gausite vandens, reikalingo gerti ir gaminti, iškasę duobę smėlyje, kad jį išvalytumėte. - galėtume išeiti į pensiją gyventi į kaimą: dirbsiu staliumi šeimos, gyvenančios netoliese esančiuose San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia ir Piano Vigna kaimuose. Žiemą bus nejauku, kai upė užtvindys vandeniu, bet šią kliūtį įveiksiu. Kita vertus, galėsite mėgautis kaimu. Nuleidusi žvilgsnį, teta Antonija dar kartą padarė taip, kaip buvo įsakyta: - Cuomu tu voi, eu fazzu. - Kaip nori, padarysiu, - klusniai atsakė vargšė.

Antras skyrius – Iš šio pasaulio

1936 m. pavasario pradžioje vargšė mergaitė su dėde Mičeriu persikėlė į Kastrangiją, esančią kaime, prie upelio vagos. Įvairiuose Badiavecchia, San Basilio ir Vallancazza kaimuose pasklido žinia, kad jis vis dar laisvas, ir žmonės jį kvietė ieškoti darbo. Tais laikais egzistavo paprotys, net jei šiandien gali pasirodyti keista, kad kai prireikė stalo, lango, durų ar drabužių spintos, pasikviesdavo stalių ir priglausdavo jį į savo namus: improvizuodavo jam darbo stalą ir jie parūpino reikalingos medienos. Dėdė Michele atsinešė įrankius ir liko vietoje, kol darbai buvo baigti.

Iškvietė jį nukirsti medį ir paliko porą metų džiūti. Tada medžio kamienas buvo pritvirtintas prie sienos. Pjūklą iš viršaus laikė stalius, o apačioje – padėjėjas: „Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascia“ (Pjūklo pjūklas arba didysis meistras padarykime skrynią rytoj).

Medžio kamienas buvo pritvirtintas prie sienos. Su didžiuliu pjūklu jie gavo lentas ir su jomis pastatė langus, lovas ir spintas. Norėdami atlikti šį darbą, jis atsikėlė 4 val. ir iškeliavo su maišeliu ir adatomis. Atvykus į namus, pirkėjai pasiūlė šviežio pieno su svogūnu ir duonos gabalėliu. Vidurdienį lėkštė makaronų ir gabalėlis sūrio. Sutemus jis nustojo dirbti, o sekmadienį Novaroje prieš apmokant sąskaitą jam davė naminės duonos.

Praėjo keleri metai, ir sūnus Turillu užaugo ir iš pirmų lūpų suprato, kad dėl nieko neketina likusio gyvenimo praleisti izoliuotas kaime. Jis buvo išmokęs

savo tėvo amato, bet norėjo specializuotis ir tapti baldininku. Jam pavyko įtikinti tėvą išsiųsti jį į miestą, kur buvo galimybė išmokti to meno. Jis persikėlė į Kataniją ir po dvejų metų pameistrystės tapo labai geras, jautėsi pasirengęs atlikti šį darbą, o kadangi jam dabar devyniolika, jis manė, kad atėjo laikas sukurti savo šeimą. Daugelį metų jis pažinojo piemens dukterį ir nusprendė tuoktis, tačiau tai prieštarauja jo dėdės Mičerio norui, kuris būtų norėjęs, kad jo sūnus vestų jo kastos moterį. Tais laikais neįtikėtina, bet buvo taip: amatininkui vesti piemens dukrą buvo didelė negarbė. Staiga tarp tėvo ir sūnaus kilo didelis konfliktas, kuris pastūmėjo Turillu galutinai atsiskirti nuo tėvo ir pamotės. Su nauja šeima jis paliko šalį ir persikėlė į Komą, kur uždirbo turtus dirbdamas.

Dėdės neturėjo vaikų, todėl, Turilui išvykus, jie liko visiškai vieni. Labiausiai nuo šios izoliacijos nukentėjo teta Antonija, kuri ištisas dienas kalbėjosi su aplink zujančiais paukščiais, musėmis ir uodais. Tame kaimo urve jis neturėjo galimybės su niekuo pasikalbėti. Tik svarbių švenčių, tokių kaip Kalėdos, Velykos ar Madonna Assunta šventė rugpjūčio viduryje, proga jis galėjo vykti į miestą aplankyti mano mamos. Vieno iš šių vizitų metu, ilgai skųsdamasi savo būkle, ji pasipiršo seseriai: - Miela Terese, pastebėjau, kad tu turi per daug reikalų su dviem mažomis mergaitėmis, patikėk Concetta man, kad būsi laisviau atsidėti mažyliui. Išvešiu ją į kaimą, kur oras geresnis, ir padarysiu jai gera – mama iš pradžių buvo neaiški, bet vėliau, kaip visada, atsižvelgdama į lengvai kondicionuojamą charakterį, po veržlaus sesers reikalavimo sutiko.

Man prasidėjo išbandymai. Tikriausiai buvo karšta diena, prasidėjo 1938 metų vasara, man buvo dveji metai, o teta atvažiavo manęs pasiimti. Į medžiaginį maišelį įsidėjau palaidinę, dvi poras kelnaičių ir nieko nežinodama palikau savo namus. Buvau toks mažas, kad negalėjau suvokti, kad tą dieną prasidės mano Via Crucis. Sekėme mulų takeliu, kol po pusvalandžio, o gal ir daugiau atvykome į šią nuošalią vietą ne itin džiuginančiu Castrangia (Cassandra!) pavadinimu, beveik tarsi nuspėti

nelaimę, trumpai tariant, pavadinimas jau buvo visas planas, net jei Tuo metu negalėjau to suvokti. Vyras iš pradžių mane priimdavo gerai, teta karts nuo karto nupirkdavo saldumynų, kad patiktų, o lydėdama į Novarą pas mamą visada atkakliai sakydavo, kad negrįščiau namo, bet geriau augau su ja, kuri buvo viena ir kad ji bus mano mama. Negalėjau nieko padaryti, tik paklusti.

Tuo tarpu tėtis grįžo iš Sardinijos, pasiliko vos savaitę, tiek, kad mama pastotų, ir vėl išvyko. Tai buvo 1939 m, o kitais metais gimė Antonietta. Dar miglotai prisimenu, kad teta Antonija nuvežė mane į Novarą pas mamą, o seserį pamačiau pirmą kartą. Norėjau likti namuose priglauti mažąją Antonietą, bet teta, vis labiau kontroliuojanti mano gyvenimą, tokia griežta kaip kareivis, man pasakė: - Turnemmu namuose, aš tau padarysiu gražią priežastį - (Eime namo, padarysiu tau gražią lėlę).

Kai atvykome į lūšną, jis man į rankas įdėjo kimštą „causitta“ raudonai nudažytomis, siaubingomis akimis. Aš išsigandau. Tai buvo laikotarpis, kai aš visada verkdavau, nes norėjau grįžti į Novarą pas senelį ir mamą, bet niekaip nepavyko įtikinti dėdės Antonijos: jos širdis buvo suakmenėjusi ir kurčia nuo kiekvieno mano nusiskundimo. Pirmus trejus metus daug laiko praleisdavome kaimo sodyboje Kastrangijoje, kur nebuvo nė gyvos dvasios, tik retai išsibarsčiusiuose namuose pamatydavo poilsiautojų.

Sekmadieniais eidavome į kaimą, aplankydavau mamą, mažąsias seseris ir senelį iš mamos pusės. Senelis buvo malonus vyras su ūsais. Jis nešėsi su savimi uostymo dėžutę, kurią retkarčiais pauostydavo. Žiemą jis pasiimdavo mane po apsiaustu ir vesdavo į aikštę nusipirkti saldainių ir paragauti vyno „Sciancaditta“ tavernoje virš ligoninės. Vakare grįžome į Castrangia.

Kai kuriais vakarais dėdė eidavo repetuoti su grupe, kur grodavo trombonu, tada sustodavo išgerti smuklėje ir linksmas grįždavo į kaimą. Už 500 metrų nuo Kastrangijos jis pradėjo vadinti „Concettina, 'ntoia...“. Tuo

tarpu namuose teta buvo paruošusi molinį puodą vandeniui pašildyti ant trikojo. Įpusėjus gaminimui, jis įpylė kaušą verdančio vandens, galbūt norėdamas išmesti vyną. Geležinėje keptuvėje teta paruošė svogūną su pomidorais, kad pagardintų makaronus. Svogūnas buvo nepakankamai iškepęs ir privertė mane vėmti. „Valgyk, kitaip aš paimsiu diržą ir duosiu tau kūnus...“.

Tais laikais Venecijos kilmės moteris buvo San Basilio akušerė. Kai upę užliejo potvynis žiemą, dėdė Michele nešiojo ją ant peties (ciancalea), kad apsipirktų vaistinėje Novaroje. Jis sustojo namuose ir pasakė „Antonija, duok jai skarą, šalta“. Vargšė teta, nežinau, ar ji suprato, kad yra Michelės meilužė.

Man dabar buvo penkeri metai, izoliuotas kaime, su niekuo nekalbėdamas tapau kaip laukinis gyvūnas. Man buvo gėda prieš visus. Kai nuvažiavome į Novarą, pasislėpiau, nes bijojau žmonių. Kaimynai suprato šią transformaciją ir patarė dėdėms leisti mane į darželį. Laimei, dėdės buvo įsitikinusios. Taigi vieną rytą teta nusiuntė dėdę Michelę, kad nupirktų man sausainio ir įdėjo jį į baltą šiaudų krepšį, kurį man davė močiutė iš tėvo pusės. Kartu su sausainiu jis įdėjo šviežią kiaušinį. Jis palydėjo mane į darželį, esantį netoli kaimo abatijos. Kai vienuolė atidarė duris, kad mane pasitiktų, aš pradėjau rėkti. Iš baimės numečiau krepšį ant grindų, kiaušinis suskilo ir ant grindų liko purvo. Teta nubaudė mane stipriai plakdama ir parvežė namo. Taigi mano pirmoji diena darželyje tapo ir paskutine.

Nuo tada, kai man buvo ketveri metai, mano dėdė sakydavo: - Koncetina, eik į Novarą ir atnešk man karmieri (raminamųjų) nuo galvos skausmo. Bėgau mulo takeliu kaip šeškas, perėjau Greco rajoną, kartais užsukdavau prie fontano numalšinti troškulio ir atvykau į „du Surcittu“ vaistinę. Jis, vaistininkas, nusteбęs pasakė draugams, kad netrukus kaip žaibas važiuoju į Novarą ir iš jos. Kai buvau penkerių, į Barseloną mane nuvežė tolimi giminaičiai. Ten pirmą kartą pamačiau ir su didžiule nuostaba klausiausi...

radiją! Nuėjome ir į parduotuvę nusipirkti žirnio spalvos audinio gabalo. Pardavėjas pasiūlė: - Taip pat nusipirkti kepurę ir baltą šaliką. Galų gale jie buvo įsitikinę, ir parduotuvės pardavėja padovanojo du nemokamus blizgaus mėlyno ir šviesiai mėlyno atlaso gabalėlius. Kitą dieną audinius nuvežėme mamai, kuri pagamino drabužius per kelias dienas. Sekmadieniais jaučiausi kaip Novaros markizės ir baronų dukros.

1941 m. žiemą, pačiam karui, mano tėvas, baigęs darbą Sardinijoje, su savo draugu nusprendė pasisemti likimo šiauriniame mieste ir gyventi grįždamas į senąjį kurpininko darbą. Ore tvyrojo jausmas, kad mama nori prisijungti prie tėčio ir mane tai taip sutrikdė, kad vieną dieną palindau po jos lova, nusirengiau ir stebėjau du ryžių grūdėlius, būsimus spenelius su šašais, nes teta. niekada manęs neplovė. Jie žiauriai atėmė juos iš manęs. Prisimenu, kad mačiau kraują, nes buvau susižeidęs. Vėl apsivilkau drobinius marškinius, kurių reikėjo dieną ir naktį, tada suknelę, ir niekas nepastebėjo.

Prieš išvykdamama mama bandė palikti tvarkingą senelio namus, nes vargšas liko vienas. Galvojo apie elektros šviestuvų įrengimą, tuo metu valdovų prerogatyvą. Anksčiau „u lusu“ buvo naudojamas su aliejumi. Dėdė Michele dėl to sutriko: po kelių dienų jis paeiliui iškvietė elektriką ir liepė jam įrengti šviesą savo namuose, todėl nuvykęs į kaimą ir aš mėgavausi šviesa ant stačių medinių laiptų. Kai turėjau eiti į tualetą (latrea), iš esmės paprastą skylę, esančią pirmame aukšte už jo laboratorijos, šalia jos visada buvo sukrauti karstai, kuriuos mano dėdė pastatydavo, kad paprašytų.

1942 m. kovo 1 d. rytą, apsirengęs mėlynu atlasu su šviesiai mėlynomis rankovėmis, kartu su savo dėde ir seneliu Tore palydėjau mamą ir jos mažas seseris į Piazza di San Sebastiano paštą, tai yra, taip, į autobusą, kuris juos nuvežtų Vigliatore geležinkelio stotyje. Jos 4 metų sesuo Rosa nenorėjo lipti, o dėdė, norėdama ją įtikinti, jai pasakė: - Jei nepakilsi, susirgsi - (aš tave du kartus pabarsiu).

Aš, vyriausia, tetos paveikta, neišėjau ir likau Novaroje. Negalėjau nustoti verkti. Paguodos ieškojau senelio glėbyje. Jis taip pat liko vienas ir tą dieną aš likau su juo, kad palaikyčiau jam kompaniją. Maždaug po dvidešimties dienų atkeliavo pirmasis mamos laiškas, pasakojantis apie sėkmingą kelionę. Tėtis jai buvo suradęs jaukų butą su vandeniu ir dujine virykle – tai jai kažkas naujo. Tęsdama pasakojimą, kitą dieną po atvykimo ji pasikvietė kirpėją į namus, kad jai būtų madingai nusikirpta. Kaime beveik visos moterys dėvėjo ilgus plaukus. Trumpai tariant, mama pirmą kartą gyvenime buvo laiminga ir patenkinta. Pasakojimo pabaigoje jis rekomendavo mane savo tetai. Jis tikrai neįsivaizdavo mano kančių Kastrangijoje.

Kitą dieną po mūsų išvykimo teta Antonija parsivežė mane į kaimą ir liepė vyrui nupirkti man pirmos klasės knygelę, kad išmokytų rašyti, kad spalį galėčiau eiti į antrą, o ne į pirmą klasę. Vargšas aš: nebegalėjau žaisti, bet turėjau praleisti laiką aukcionams ir skaičiams rašyti. Retkarčiais mokytoja grįždama iš San Basilio, kur mokytojavo, praeidavo pro Kastrangiją. Jos vardas buvo Marija, ji buvo kapitono dukra, kurią pažinojo jos teta. Jis pasiūlė jai stiklinę vandens. Tuo tarpu aš jai parodžiau sąsiuvinį ir ji mane paglostė. Ji iš rankinės išėmė raudoną pieštuką ir parašė „gerai padaryta“. Koks džiaugsmas, kokia laimė matyti save giriamą, kas man nepaprasta. Kasdien dariau melancholiškesnę, maldavau, kad mane nuvežtų pas tėvo dėdes ir senelius, bet teta pasakė, kad to nereikia.

Jis bijojo, kad nepasakysiu, kaip elgiamasi ir maitinamas. Tiesą sakant, mažai mergaitei, kuri turėjo augti ir vystytis, maisto neužteko: ryte man davė gabalėlį kietos duonos su sūriu, vidurdienį – pomidorų ir dviejų alyvuogių salotų. Vakare, kai ten buvo jos vyras, teta Antonija išvirė makaronų su improvizuotu padažu iš žalio svogūno. O jei nevalgysiu, rizikavau gauti daug sumušimų. Dėl įvairovės kai kuriais vakarais jis virė makaronus ir pupeles arba savotišką minkštą, minkštą polentą. Tik per Kalėdas, Naujuosius metus, karnavalą ir Velykas jie nužudydavo vištą ar triušį. Sausio mėnesį jie nužudė kiaulę, iš kurios gavo aštrų saliamią ir kiaulinius

taukus, tačiau juos reikėjo suvartoti lašas po lašo, kitaip neužteks visiems metams. Retkarčiais sekmadieniais dėdė nusipirkdavo kokią nešvarią rykštę, apie kurią net ir dabar pagalvojus man šlykštu, arba ant petražolės šakelės susuktų žarnų, šukučių, kurias tada apkepavo. Visi jie buvo pigus maistas, nes, anot jų, neturėtume švaistyti, kaip mūsų seneliai, ir jie man kartojo: - Matai, jie visada turi pilnas keptuves dešrų ir žuvies, valgo ir geria. Turime laikytis atokiai nuo tų žmonių, – sakė jie. Mano dėdės bijojo, kad kiti giminaičiai įtikins mane primygtinai reikalauti prisijungti prie mamos ir tėvo žemyne. Jie taip stengėsi priversti mane jų neapkęsti, kad kartais, kai sutikdavau juos, uždėdavau rankas ant akių, kad jų nematyčiau.

Atėjo rugsėjis ir aš turėjau laikyti stojamuosius egzaminus į antrą klasę. Dėdės nuvežė mane į kaimą, tarėsi su kiemsargiu, kad mane stebėtų, mokytoją, kurią turėsiu antroje klasėje, ir egzaminų komisijos mokytoją. Jie visi atnešė kiaušinių kaip dovaną, kad užsitikrintų mano paaukštinimą. Niekada nebuvau bendravęs su tais žmonėmis, klasėje buvo keli dviviečiai mediniai stalai su rašaliniais. Kartu su manimi buvo ir kitų merginų, kurios laikė gydomuosius egzaminus. Jie privertė mane spręsti sudėjimo ir atimties uždavinius lentoje. Ir rašalinės, ir lenta man buvo visiškai naujiena. Iš baimės ir sugėdinimo drebėjau kaip lapas, nežinojau, kaip spręsti operacijas, nes teta Antonija mane išmokė tik rašyti skaičius nuo vieno iki dešimties. Tada jie paprašė manęs parašyti sakinį, šiek tiek pagalvoti į sąsiuvinį, bet aš nežinojau, nuo ko pradėti. Kai tos netvarkos baigėsi, prižiūrėtojas parvežė mane namo. Teta paklausė, kaip sekėsi testas, o kiemsargis atsakė, kad nelabai sekėsi, bet galutinį sprendimą sprendžia mokytojai.

Keista, bet rezultatas buvo teigiamas ir mane priėmė į antrą klasę: buvau pasiruošęs eiti į mokyklą, bet iškilo prijuostės problema. Dėdė Michele praėjusią dieną nuėjo į parduotuvę ir nusipirko juodo audinio likučius. Teta Antonija per dieną padarė man uniformą. Aplankui įsigyti reikėjo daugiau pinigų. Mano dėdės turėjo pinigų, bet buvo apsėstas taupymo, todėl jis,

šykštuolis, padarė viską ir padarė man faneros aplanką su lango segtuku. Jie man net rašiklio nenupirko. Mano dėdė pastatė vieną su plonu medžio gabalėliu, kurio gale buvo pritvirtinta antgalis. Jie negalėjo pakeisti dviejų sąsiuvinių ir pieštuko ir turėjo juos nusipirkti. 1942 m. spalio 1 d. į mokyklą mane lydėjo teta. Pirmiausia ji nuėjo į podestą prašyti gimimo liudijimo, kurio mokykla reikalavo, nes aš nebuvo pamokose. Mokytoja buvo kupina gerumo ir mane sutiko šiltai, bet aš jos bijojau, galbūt dėl to, kad vaikystėje tėčio makaronų fabrike įvykus nelaimingam atsitikimui ji turėjo vietoj dešinės rankos guminį protezą. Man buvo paskirta vieta pirmose eilėse. Mano naujieji bendražygiai, kurie manęs nematė prieš metus, suintriguoti mano buvimo, tarpusavyje burbėjo: - Kodėl tai sukelia sicca-sicca? - (Kas yra ši liesa mergaitė?). Buvau labai įbauginta ir gėdijausi, negalėjau atverti burnos ir net neatsakiau į klausimus, kuriuos su meile uždavė mokytoja.

Buvau laukinis vaikas ir neturėjau drąsos prašyti išeiti šlapintis, o vieną kartą šlapinausi pati. Taigi, kai grįžau namo, teta mane sumušė, nes turėjo išskalbti mano suknelę, kuri vis tiek neišdžiūtų kitą dieną. Dienos bėgo ir kaskart kartojosi tas pats. Mokytoja, apie tai sužinojusi vidury dienos, išsiuntė mane į tualetą, bet kartais pamiršdavo ir aš tai atsiimdavau sau. Kurso draugai mane ignoravo ir vengė, lyg būčiau kamuojamas maro ir net nebandė su manimi susidraugauti.

Jie pažinojo vienas kitą, nes susipažino kaime, o aš turėjau beveik valandą eiti iki namų kaime, todėl neturėjau galimybės su jais susidraugauti. Dėdės į miestą atvykdavo tik sekmadieniais susitikti su draugais ir praleisti su jais kelias laimingas valandas prie vyno butelio. Tačiau dažniausiai teta likdavo namuose, kad gautų vyro darbo užsakymus. Būdamas šešerių metųėjau ilgu kalnų mulų takeliu. Pusiaukelėje sustojau nuskinti žibuoklių kekę, apsuptą lapais, pasiūlyti mokytojai.

Į mokyklą atėjau pavargusi. Po vidurdienio grįžau į kaimą lydimas kurtinančio cikadų čiulbėjimo ir kaitrios saulės, taip ir nesutikau nė vienos gyvos sielos.

Užrakinau save tame namelyje ir likau vienas, kad galėčiau fantazuoti su savimi toje mažiau nei ramioje atmosferoje, kai teta man darosi vis griežtesnė. Dėdė, baigęs darbą, beveik visada užsukdavo į smuklę ir vėlai vakare grįždavo namo, visada girtas. Kartais, labiau nei įprastai, jis pasiklysdavo ir negrįždavo namo. Jo teta ir kai kurie kaimynai ėjo jo ieškoti vidury nakties palei upelį, šviečiant žibintams. Radę jį griuvusį ant žemės, jie įtikino jį eiti namo.

Tuo tarpu mokykloje nieko gero nuveikti negalėjau. Pirmojo ketvirčio pabaigoje mokytoja išdalijo ataskaitų korteles, paskui su fašistiniais ženklais ir, deja, su visais nepakankamais dalykais: mano pažyma buvo prasčiausia klasėje. Norėdamas padrąsinti tetą, pasakiau jai, kad kitos ataskaitos kortelės taip pat yra tokios kaip ir mano, o teta vos nepaėmė kibimo. Taigi diena po dienos įgavau drąsos pati ir klasėje bandžiau susidraugauti su kai kuriais klasės draugais. Norėjau prie jų prieiti, bet jie išbraukė mane iš savo pokalbių, galbūt todėl, kad jų akimis buvau neturtinga kaimo mergina.

Trečias skyrius – Žaidimai ant smėlio

Per metus, praleistus vienuoje Kasrangijoje, laikas nepraėjo, nes vienintelis dalykas, kurį galėjai padaryti, buvo visą dieną klausytis paukščių čiulbėjimo, o vasarą – kurtinančio cikadų čiulbėjimo, kai iš jūros įslinko sirokas. zigzaginiu upelio taku ir padegė slėnį. Kaimo gyvūnai buvo mano draugai. Taigi praleidau laiką fantazuodamas. Sukūriau savo pasaulį, pradėdamas nuo figūrų, kurios man pasirodė dangaus fone arba tarp medžių šakų: laukinių gyvūnų, kurie kalbėjo, riterių, kuriuos išrikiavau ant Galvos gelbėtojų uolos krašto, o paskui su savo magiškų galių priverčiau juos kristi, mačiau juos sunaikintus baimės. Tada aš paverčiau Uolą drakonu, kuris staiga atsiskyrė nuo kalno ir, skrisdamas aukštai, paskleidė siaubą po visą kaimą. Pakeičiau debesis, kurie tapo skraidančiais laiveliais, ir keliaudavau dangumi, galvodamas apie tolimą jūrą, kur manęs laukė mama ir seserys. Krabai, kurie išlindo iš upelio vandens ir išsipūtė, kol pavirto į milžiniškus gyvūnus, kurie net išraudavo augalus, kai jie tekėjo į priekį.

Kartais prisimindavau nemalonų tetos Antonijos veidą. Ji manęs nemylėjo, nemylėjo, o aš nekenčiau jos: mama mane patikėjo seseriai, bet taip pat pažadėjo, kad vieną dieną ateis ir pasiims: štai kodėl aš dažnai laipiodavau į medžius, nužvelgė horizontą, tikėdamasis išvysti ją kartu su mano tėvu ant

balto žirgo. Netoliese esančiuose San Basilio ir Vallancazza kaimuose visi vyrai buvo išvykę. Liko tik moterys, vaikai ir keli seni žmonės. Tai buvo tylūs kaimai, kurių gyvenimas beveik nepalietė. Laikas sustojo ir žmonės tikėjo, kad viskas pasikeis, kad vieną dieną, pasibaigus karui, civilizacija pergalingai įžengs į tą išsibarsčiusių, mirusių ir drebančių namų būrį. Norėčiau turėti draugų, žinoti, kad nesu vienas ir apleistas, kad galėčiau būti apsaugotas, žinoti, kad galiu prisiglausti to ar kito žmogaus namuose. Net neturėjau teisės sakyti, kad esu be šeimos, kad mano tėvai yra toli priešingame jūros krante, už tos begalinės mėlynės, kad tarp manęs ir jų yra lyg aukštas ir nepravažiuojamas kalnas. Vietoj to buvau priverstas gyventi su savo teta, kuri su manimi blogai elgėsi. Kai apie tai pagalvojau ir pamačiau ją pasirodžiusią, ji suerzino mane tuo šiurpiu ir žiauriu balsu. Balsas, skirtas šaukti, rėkti, įžeisti ir įžeidinėti.

Net gyvūnai bijojo jo balso. Tik su vyru ji nuleido keterą ir jos balso garsumas visiškai pasikeitė, virto avies bliavimu. Mano teta manė, kad maža mergaitė nesugeba suprasti, kas vyksta aplink ją. Aš ne tik viską supratau, bet, be to, netylėjau ir nebuvau pasyvus. Tai buvo nuolatinė kova. Begalinė ir varginanti kova. Karts nuo karto pagalvodavau apie ateitį: ji sena ir bejėgė, aš jaunas ir stiprus, bet nepaisant visko, nebūčiau su ja blogai pasielgęs, tai nebuvo mano prigimties dalis.

Kartais priešdavau prie upės, kur rasdavau žmonių, einančių skalbti drabužių, skalbti, tai yra, išskalbdavo paklodes ir antklodes, iš pradžių viską pamirkydavo pelenais. Arba kai po kirpimo laikotarpio ateidavo išskalbti avies vilnos ir išdžiovindavo saulėje, kad išbalintų, o paskui prikimšdavo lovų čiužinius. Nuėjau surinkti dribsnių, likusių tarp akmenų ant kranto ir jais aprenčiau savo skudurinę lėlę. Kai nežinojau ką daryti, ėmiau kelti akmenis ant upelio kranto, ieškodamas vėžių, mikliai sukabinau juos pirštais virš galvos, kad jų nagai nespautų pirštų. Parsinešiau juos namo ir vakare, kai teta uždegė laužą, iškepiu ir suvalgiau: man tai buvo ypatinga vakarienė. Kartais vietoj krabų, vos pakėlus akmenį, vertikaliu šuoliu į viršų šovė mažos

išsigandusios varlytės, priversdamos šokinėti iš baimės. Maniau, kad jie yra mano žaidimų draugai, o kartais net gailėjausi, kad turėjau išeiti, palikdamas juos vienus tamsoje visą naktį. Kai vakare turėjau grįžti namo, pasinaudodamas slėnyje susidariusiu aidu, garsiai šaukiau dėdę Michele. Kartais vasarą, kai Scardino šeima gyveno name toliau slėnyje, aš eidavau jų aplankyti. Žaidžiau su Mimma, kuri buvo jauniausia iš brolių.

Goofy statydavo lėlėms kėdes ir stalus. Kaip gera buvo praleisti kelias valandas kompanijoje. Ryte jie man paskambino, kai nuėjo į kitą upės pusę pieno. Jie turėjo užpildyti kibirą, o „Concettina“ buvo patenkinta, kai pamatė, kaip jis jį melžė. Karvių šeimininkė Micca a Cappellea manęs pasigailėjo ir pasiūlė pusę stiklinės. Tetos namuose pieną matydavome du kartus per metus: kai ji gamindavo sausainius ir per Velykas, kai ruošdavo balandžius su spalvotu žiediniu kiaušiniu. Kai pienas užvirė, nugriebiau kiekvieną paskutinę jo dalį. Kaimo sodybos kambaryje buvo dėdės lova, jei ją galima būtų pavadinti lova, su lentomis ant dviejų geležinių estakadų su šiaudiniu čiužiniu, nes ašutą jie paliko Novaroje. Teko miegoti ant šiaudinio čiužinio, ant kurio buvo tik sena kareiviška antklodė, riebi ir aprupėjusi. Eidavau miegoti su drobiniais marškiniais, kuriuos net dieną dėvėdavau be kelnaičių. Neįmanoma apibūdinti peršalimo, kurį kenčiau kiekvieną naktį. Kai lyja, reikėjo dėti konteinerius, kad surinktų nuo stogo prasiskverbęs vanduo. Jei reikėdavo šlapintis naktį, turėdavau išeiti iš namų ir tai padaryti prie laiptelio. Jei nesuprasdavau, kodėl sapnuoju, ir darydavau tai ant šiaudinio čiužinio, ryte irgi daug mušdavau. Teta Antonija taip pat eidavo miegoti vilkėdama tuos pačius marškinius, kuriuos naudojo dieną, o dėdė Michele susirangė kaip jo mama.

Miegojimo ceremonija vyko pagal įprastą ritualą: iš pradžių eidavau miegoti, paskui atėjo eilė tetai, tada dėdė nusimovė kelnes ir dryžuotus drobinus apatinius. Su gana laisvais marškinėliais, kuriuos vilkėjo dieną, jis nuėjo link lovos ir išjungė alyvinę lempą, pastatytą ant stalo prie sienos. Aš, išdykusi, apsimečiau, kad nežiūriu ir vis tiek žvilgtelėjau: kai jis pasilenkė

gesinti liepsnos, pamačiau jo siluetą, projektuojantį ant sienos, tarsi kunišką šešėlį, su kabančiu ding-donu. – O, kaip gražu! – pasakė jis, nes visas išgertas vynas jį taip įkaitino. Šalia jų lovos buvo dvi kepurės, tai yra du dideli cukranendrių krepšiai, kuriuose buvo laikomos džiovintos figos. Juos apdengdavo purvinais ir riebiais skudurais, ant kurių buvo švarūs dėdės apatiniai. Dėžutėje prie mano lovos jie laikė duoną ir šaliką, kurį apvyniojo man ant galvos, kai žiemą eidavau į mokyklą, apatinius ir tetos. Jas naudodavau tik sekmadieniais, kai eidavome į mišias Novaroje. Mano dėdės sakė, kad kaime jų nenešiokime, nes nenaudingai nusidėsime.

Sausio mėnesį jie nužudė kiaulę. Paruošė dešreles ir pasūdė lašinius. Išvirtos pėdos buvo konservuojamos terakotiniame puode, panardintame į taukus. Paprastai jie buvo valgomi gegužę su šviežiomis pupelėmis, nes tradiciškai anksčiau jų nebuvo galima valgyti. Kartą, buvo balandis, paklausiau tetos, nes buvau labai alkana ir nežinojau, ką valgyti su duona. Mano teta pradėjo rėkti, kad aš išprotėjau. Vieną dieną, kai grįžau iš mokyklos, mulų take sutikau Ofeliją su jos seserimi. Jie neteko mamos ir su tėvu grįžo iš Prancūzijos.

Jie buvo daug blyškesni už mane, aš jų pasigailėjau ir pasakiau: užėik, kur aš gyvenu, šiuo metu teta išeina vandens, orkaitėje yra puodas su maistu, imk, pamaitink, bet tada niekam nieko nesakyk.- Jie man padėkojo ir, alkio vedami, nedvejodami vykdė mano patarimą. Gegužę, kai dėdės išvirė pupeles, nuėjo pasiimti kiaulės pėdų, o vietoj to rado tik puodą su taukais: natūraliai manydami, kad tai aš, daug dienų siautėjo prieš mane, kad sumokėčiau. Tą kartą labai didžiavausi, nes pirmą kartą patyriau malonų pojūtį, kai laimėjau didelę kovą prieš jų godumą. Dėl higienos stokos blusos netrukdomos karaliavo visuose namuose. Naktį man įgeldavo kaklą, o teta kiekvieną vakarą patepdavo alyvuogių aliejumi, kad blusos nečiulptų mano kraujo. Ryte mano kaklas atrodė kaip nudažytas. Kaip ir mano teta, aš taip pat turėjau utėlių, neįpratusi plauti galvos. Kita vertus, teta mano plaukus garbanodavo ir patepdavo vandeniu ir cukrumi, kad išliktų šukuosena.

Kita vertus, mano klasės draugai visada buvo švarūs. Net neturtingiausias iš jų nebuvo toks purvinas kaip aš. Mokytojas taip pat prisidėjo prie marginalizacijos darbo, nustūmęs mane nuo visų iki paskutinio stalo. Mano kūnas buvo neapsakomai purvinas. Jie mane nuprausdavo upėje kartą per metus, svarbiausios miestelyje Ferragosto šventės proga. Kartą, kai galvojau apie savo mamą, man buvo kokių septynerių metų, įkritau į verdančius krosnelės pelenus. Dešinę ranką nusideginau, o teta manęs nevedė pas gydytoją, o kasdien gydė žolelėmis. Turėjau du burbulus, panašius į du balandžių kiaušinius, rėčiau iš skausmo, bet ji niekada nejudėjo. Man atrodė, kad mane graužia pelės.

Stebuklingai atsigavau po poros mėnesių ir vis dar turiu to požymių. Vieną sekmadienį, kai buvau balkone, maža mergaitė, einanti į apačią, paklausė manęs, ar nenorėčiau eiti su ja į panelės Vincenzinos katekizmo pamoką. Nežinojau, kas tai, nes teta mane į mišias vesdavo tik per svarbiausias šventes, nesupratau, kokia prasmė eiti į bažnyčią. Priešais mūsų namą gyveno kunigas tėvas Buemis, bet aš jį sutikau labai retai ir nenoriai į jį žiūrėjau. Teta man kartojo ad nauseam: „Jei tu su juo kalbėsi, tas kunigas tau nupjaus liežuvį“. Tačiau paprašiau ir netikėtai gavau leidimą lankyti katekizmo pamokas. Toje aplinkoje iškart pasijutau patogiai. Jaunoji davė man knygelę ir laikraštį. Pajutau didžiulį džiaugsmą išgirdusi apie Jėzų. Vieną dieną jis man pasakė, kad paruoš mane pirmajai komunijai. Aš kalbėjau apie tai namuose, ir jie man pasakė, kad aš dar per jauna. Atsakiau meluodama, kad tai būtų padariusios visos grupės merginos. Tiesą sakant, jie jau buvo patvirtinti, tačiau aš ir jauna ponija likome sutarę ir nustatėme datą su San Nicola kunigu: Korpuso Kristaus dieną.

Iškilo baltos suknelės problema, bet kažkas pranešė tetai, kad vienuolės ją nuomoja. Atėjo ilgai laukta diena: ryte jis palydėjo mane į bažnyčios pasninką. Ji manė, kad ten buvo kitos merginos, nes ji niekada nesiėmė iniciatyvos susisiekti su katekizmo ponija. Supratusi, kad esu viena, ji mane įžeidė: „Melagis, nemandagus“. Mano mokytojas tą rytą taip pat dalyvavo

mišiose su kitais žmonėmis. Kai kurios dalyvavusios moterys ją nuramino. Atvyko kunigas, paėmęs už rankos nuvedė į zakristiją išpažinties. Jis man pasakė gražius žodžius, kurių dar nebuvo girdėjęs. Jaučiausi lyg skrisčiau į dangų ir pasakiau sau: „Netiesa, kad kunigai rėžia liežuvius, priešingai, jie žino, kaip suprasti mažos mergaitės kančią“. Jei galėčiau, būčiau jį apkabinęs ir pabučiavęs iš džiaugsmo.

Jis privertė mane pasakyti penkias „Sveika, Marija“ kaip atgailą, ir aš grįžau į savo vietą. Teta iš karto paklausė, ką aš sakiau kunigui, kad taip ilgai ten išbuvau, ir aš atsakiau: - Jaunoji mane išmokė, kad išpažintis yra slapta. - Taip, bet tu turi man pasakyti pirmą kartą, - tvirtino harpija. Negali būti. Buvo mišios, Komunija ir išeinant mane privertė pabučiuoti dėdei ranką ir pasakyti: „Prašau, palaimink mane“. Pradėjau nuo senelio, visada ta pati frazė, paskui apėjau visus gimines. Teta Gaetana davė man knygelę. Buvau alkana, bet niekas man nesiūlė valgyti. Paprastai, pasibaigus ceremonijai, būdavo įprasta eiti į barą pasiimti granitos su sausainiais, tačiau juos nugalėjo taupymo manija: vidurdienį suvalgėme lėkštę makaronų, o po pietų eidavome pas fotografą, nes artimieji pasiūlė atsiųsti mamos nuotrauką.

Buvau baigęs antrą klasę ir išlaikiau labai žemais balais. Tais metais visą vasarą turėjome išbūti kaime. Aš paprieštaravau: - Bent jau sekmadieniais

turiu eiti į mišias ir aplankyti senelį, kuris yra vienas. Jis buvo labai geras žmogus, sirgo astma. Dukra jį apleido iš dalies dėl neatsargumo, iš dalies dėl to, kad ją sąlygojo vyras, kuris nuolat pykdavosi su kaimynais, giminėmis ir uošviu.

Nunešiau skalbinius išskalbti ir slapta iš Michelillo nunešiau tetai, kitaip kils bėdų. Jis net nejautė meilės savo tėvui: vieną dieną į Kastrangiją atvyko viena jo seserų ir pranešė, kad jis mirė. „Jei tu nepaliksi, aš tau įspirsiu į užpakalį“, – pasakė jis.

Kai kaime vykdavo vakarėlis, muzikinės grupės nariams buvo pasiūlyta „pezzo duro“ – ledai, taip vadinami dėl ypatingo konsistencijos. Dėdė Michele, niekada nebuvo aišku, ar dėl to, kad jam tai nepatiko, ar dėl to, kad jį paskatino neįprastas dosnumo gestas, pamatęs mane pro šalį, jis man paskambino: „Koncetina, ateik ir pasiimk ledų“. Taip ir pasinaudojau proga tomis retomis progomis pasimėgauti kažkuo geru.

Prieš kurį laiką daktaras Cosentino iš Baceno priminė detalę, kuri buvo pasimetusi mano atmintyje. Kol grupė grojo miesto gatvėmis, vaikai bandė prisijungti prie parado. Tačiau norint pateisinti savo buvimą, reikėjo „pažinti“ narij. Norėdamas tai įrodyti, jis ranką įkišo į švarko kišenę. Tokiu būdu aš sekiau savo dėdę Michele, o Gianni Cosentino, pradinių klasių mokytojo sūnus ir be tėvo, laikė ranką gaujos lyderio kišenėje.

Įpusėjus karui Novaroje pradėjo kristi kai kurios bombos. Visi pabėgo, o kai kurie pažįstami pas mus prisiglaudė Kastrangijoje. Man tai buvo vakarėlis, nes galėjau būti kompanijoje. Retkarčiais galėjai išgirsti šrapnelio švilpimą. Taip pat pasiekė tragiška žinia, kad Orlando konditerijos parduotuvės savininko sūnų suplėšė bomba. Motina Domodosoloje, ketvirtą kartą nėščia, liko viena su Rosa ir Antonietta. Mano tėtis buvo pakviestas į Siciliją būti Bersaljeru. Praėjus keliems mėnesiams po išvykimo, jis sužinojo, kad jo

mama pagimdė mažą mergaitę, vardu Emma, ir kad jis turėjo galimybę grįžti namo, nes tikimasi, kad jis bus atleistas su keturiais vaikais.

Deja, atvykęs į Domodosolą jis pamatė karčią staigmeną: Ema nustojo gyventi po 12 dienų. Po dviejų dienų jis turėjo grįžti į frontą. Po kelių mėnesių – tai buvo neapibrėžtumo ir nestabilumo laikotarpis po rugsėjo 8 d. – jam pavyko išvengti karinės tarnybos ir sugrįžti į Novarą laukti karo pabaigos, kad galėtų prisijungti prie motinos. Jis atidarė nedidelę batsiuvių parduotuvę. Kasdien eidavau pas jį. Drovi, bet apsukrus savo amžiui, turėjau nuojautą, kad tėtis ketina miegoti su ištekėjusia moterimi, bet su kariškiu vyru. Vieną dieną įėjau į kasą įkalnėje Piazza Bertolami gatvėje. Žmogus iš kitos parduotuvės šnekučiavosi su tėčiu. Puodžiau rodomuoju ir viduriniu pirštu, kad išskleisčiau akis savo tėvui, kuris apgaudinėjo mano mamą. Kaimynas sugebėjo mane sulaukyti, o tėtis šypsodamasis pasakė: „Susitvarkyk savo reikalus“. 44 m. gimė tamsiaplaukis berniukas, garbanotas kaip ir jis...

Badiavecchia jo senelis iš tėvo pusės susirgo skrandžio vėžiu. Gavau tetos leidimą nuvažiuoti pas jį. Dažnai leisdavausi iš Kastrangijos ir eidavau palei upę. Prisimenu jį lovoje, ramų. Močiutė vis dar buvo užsiėmusi parduotuve ir galėjo skirti mažai laiko. Ji įdėjo jam į ranką alyvmedžio šakelę, kad išvytų muses, bet jam pablogėjo ir nebeturėjo jėgų, todėl aš jas nuvijau nuo jo. 1944 m. lapkričio 2 d, būdamas 66 metų, jis išskrido į dangų. Tėtis vis dar buvo Sicilijoje. Jo dėdės taip pat dalyvavo laidotuvėse.

Karts nuo karto sulaukdavau mamos laiškų. 45 m. tėtis grįžo į Domodosolą, o 46 m. gimė mano brolis Giuseppe.

Ketvirtas skyrius – Nafta, voratinkliai ir pikta akis

Karas siautė visame pasaulyje, susisiekimas buvo sunkus, o iš mamos nebegirdėjome. Laimei, mano tėvas buvo atšauktas į Siciliją Bersaglieri korpuse ir, kai turėjo keletą laisvės dienų, atvyko manęs aplankyti. Dėl karo kaime buvo daug žmonių. Perkeltieji dažniausiai išbuvo penkiolika dienų, tačiau tada miestui iškilo bombardavimo pavojus ir jie mieliau gyveno kaime ištisus metus.

Retkarčiais prie tų žmonių prisiglaudžiau. Buvo šeima su keturiais vaikais, kurie visada buvo geros nuotaikos, nors jiems trūko maisto. Mačiau savo dėdžių godumą, kurie turėjo tiek džiovinėtų figų ir niekam jų nedavė: paėmiau gražią saują ir slapta atnešiau jiems. Kai kurias pupeles, kurias jie man davė pusryčiams, pataupiau jiems. Net ir kieta duona: riekelę, kurią teta įdėjo į kišenę prieš eidama į mokyklą, aš pasidalinau su tais vaikais, mainais jie davė man rašyti popieriaus, privertė žaisti ant sūpynių, o vienas pastatė žaislus, kėdes ir lovos lėlėms, kurias ji padovanojo man ir savo mažajai sesei, o vyresnioji sesuo gamino mums skudurines lėles.

Kartais atsitikdavo, kad nusileisdavau prie upės, kur apylinkių moterys eidavo pelenais skalbti drabužių, o aš stovėdavau su nuostaba žvelgdama į ugnį, įkurtą vandeniui šildyti du dideliais akmenimis iškeltame inde.. Niekada nemačiau, kad mano teta darytų šias operacijas. Jis beveik niekada

nesiprausdavo arba eidavo prie upės, kai ten nieko nebuvo, kad neatidengtų riebių ir labai nešvarių drabužių.

Kitąkart stebėdavau moteris, kurios dvi tris dienas ant akmenų skleisdavo namuose austą liną. Sušlapino ir džiovino po kaitria saule, kol pasidarė balta. Mano teta visada skambindavo man namo, bet aš apsimečiau, kad negirdžiu. Per karą iš Turino buvo grįžusi ir jos marti su maža mergaite. Iš pagarbos savo posūniui Salvatore buvo elgiamasi kaip su karaliene. Per tą laiką jie liko kaime ir ta proga, kad padarytų gerą įspūdį, teta išsinešė kvapnų muilą, lininius rankšluosčius, indų džiovintuvą, staltiesę ir servetėles. Vietoj to, su manimi buvo elgiamasi kaip su tarnu, buvo siunčiamas tvarkyti reikalų ir atnešti vandens iš fontano, nes išsiųsti svečių buvo gėda.

Atėjo Kalėdos ir, remiantis šiauriniais papročiais, ryte nuotaka dukrai buvo įteikta graži dovana iš Kūdikielio Jėzaus: gražus puodų ir lėkščių rinkinys lėlei. Džiaugiausi už ją, bet tuo pat metu trykiau pykčiu, nes tokių dalykų man niekada nebuvo nutikę. Darėsi vis silpnesnis ir silpnesnis. Vynuogių buvo, bet vargas jas valgyti: jas reikėjo spausti vynui. Valgyti galėjai tik tą, kuris pavogtas iš kaimynų. Lazdyno riešutai buvo renkami, bet juos parduoti. Slapčia valgau kaip voverės miške. Dėdės pieną pirkdavo tik per Kalėdas ir Velykas sausiniams gaminti, o aš verdant jį nugriebdavau šaukšteliu. Teta man retai ruošdavo keptus kiaušinius. Dažnai tikėdavausi, kad ji man iškeps: - Padėkime, kai turėsime ir kiaušinių dėjimas praeis (jis buvo jaunas vyras iš Mesinos, važinėjęs po kaimą rinkdamas kiaušinius ir atiduodamas juos kaip šviežius) gali juos parduoti ir gauti pinigų. Du mėnesius rinko kiaušinius, o paskui juos pardavė.

Kiaušinius pirkusių Mesinos gyventojų rankose tikriausiai buvo jauniklis. Figas reikėjo gurkšnoti, suvalgyti buvo galima tik keletą, kitas palikti saulėje džiuoti, kad parduotų ar išsaugotų žiemai. Spalio mėnesį iš vakaro buvo gaminami gražūs kaštonai. Jei likdavo nuluptų, dėdė palikdavo jas ant stalo kambarėlyje (ne ant lėkštės, o ant kilimėlio, sutepto nuo lempos nuvarvėjusiu aliejumi), o ryte atsikeldamas val. keturis eiti į darbą, jis mane

pažadindavo ir paduodamas kaštonus sakydavo: „Tu pusryčiauk“. Aš paklusau ir valgiau juos iš alkio, bet jų skonis buvo kaip aliejus ir neišvengiamai skaudėjo pilvą. Dėdė gyrėsi: - Aš myliu savo dukterėčią, net kaštonų ruošiu jai, kai dar vėlus vakaras -. Iš tikrųjų mano dėdės akyse buvo neapykanta. Kartais jos būdavo geltonos, ugniai raudonos, kai jis supykdamas: nors ir mažos, tos akys įsiverždavo į veidą. Jie buvo maži ir gilūs kaip siauros skylės, iš kurių liejosi neapykanta. Tuo tarpu dizenterija ir kirmėlės triumfavo. Karts nuo karto teta duodavo po arbatinį šaukštelį aliejaus. Tai apsaugo nuo kirminų, sumurmėjo ji, norėdama įtikinti save... tada pradėjo nuo "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu ìa pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian. Arba pirmadienį girdi, antradienį girdi, trečiadienį girdi, arba ketvirtadienį girdi, ar Vinardi girdi, arba Sabutu girdi, matteia du jurnu of Easter u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Būdamas pagonis nužudžiau storą kirminą, o dabar žudu jį kaip krikščionis. Didijį pirmadienį, Didijį antradienį, Didijį Trečiadienį, Didijį Ketvirtadienį, Didijį Penktadienį, Didijį Šeštadienį, Velykų dienos rytą apsvaigęs kirminas krenta ant žemės).

Nežinau, kaip išgyvenau.

Čia atveriamo skliaustą.

Praėjo daug metų ir man skaudėjo pilvą. Nuėjau daryti rentgeno su kambario dydžio aparatais. Jie man davė baltą pamušalą, kad pamatyčiau, ar nėra opų. Deja, nieko nebuvo matyti. Radiologas pasakė, kad tai gastritas, ir davė man malšinančių vaistų, kad sumažintų skausmą. Pasiekiau tiek, kad negalėjau išgerti nė šaukšto vandens. Man buvo apie penkiasdešimt metų. Paolo, Armando draugas iš Pjačencos, pasiūlė mane nuvežti pas specialistą. Jis taip pat atėjo pas daktarą Mazzeo. Gastroskopijos instrumentas negalėjo patekti už gerklės ribų. – Nežinau, kaip išgelbėti šią moterį, – pasakė gydytojas, – pylorus uždarytas. Visi žmonės, kuriems buvo atlikta gastroskopija, išėjo iš kambario savomis

kojomis. Aš ant neštuvų su IV. Gydytojas man paskyrė stiprų dviejų mėnesių gydymą. Kai grįžau, instrumentas vis tiek nepaėjo. Kitas dar stipresnis gydymas trims mėnesiams.

Praėjus penkiems mėnesiams po pirmojo apsilankymo, instrumentas pradėjo prasiveržti pro pylorus. — Stebuklas! – pasakė daktaras Mazzeo. Kai vamzdis buvo pašalintas, jis man uždavė daug klausimų, kad suprastų, ar tai įgimta, ar sukelta. Pradėjau verkti: „Gal tai buvo aliejus, kurį Zizi retkarčiais duodavo nuo kirminų“. Gydytojas sukišo rankas į plaukus: "Aliejus? O tu dar gyvas!". Tęsdamas gydymą, retkarčiais kartodavau gastroskopiją.

Ačiū gydytojui Mazzeo, kuris išgelbėjo man gyvybę, dabar po daugelio metų galiu mėgautis maistu tik su tam tikrais vaistais.

Kai kas nors jai paskambino iš balkono, teta suko galvą. Tada jie patarė jai nevalgius išgerti stiklinę ferokvino. Ji įtikino vyrą nupirkti, o ryte davė ir man stiklinę.

Be to, tuose namuose taip pat karaliavo prietarai. Jo dėdei nuolat skaudėjo galvą nuo išgerto vyno, tačiau, anot jo, priežastis buvo kažkieno pikta akis. Žmona turėjo jį atbaidyti: paėmė lėkštę su vandeniu, įpylė druskos ir lašelį aliejaus ir tada pradėjo nuo galvos skausmo pričentu: - Ogliu biridittu, ogliu santissimu, ateik į šiuos namus ir vyk šitą. morocchiu, ogliu biriditto, išeik ir išvyk šią mammuką... (Palaimintasis aliejus, šventiausias aliejus, jeik į šiuos namus ir išvyk šią piktą akį, palaiminta alyva, sustiprėk ir išvaryk šį velnią...).

Ši palaiminto aliejaus dėmė plečiasi, jų įsitikinimu, apsaugo nuo piktos akies. Netrukus po to keturiuose kambario kampuose buvo apšlakstytas vanduo ir jo galvos skausmas dingo.

Kad užgytų žaizdas, voratinklius sumaišydavo su aliejumi, o sultiniui ruošdavo mažą mėsos gabalėlį. Tas siaubingas mišinys, pasak jų, buvo

neklystantis! Ryte man davė stiklinę vandens su magnezija. Po kurio laiko visas drebėdamas turėjau išeiti į šaltį, kad išsilaisvinčiau. Kai atsigavau, mane nusiuntė pas moterį, kuri darė magiškus triukus: virve išmatavo mane nuo galvos iki kojų, o mano horizontalias rankas ta pačia. Jei trūko gabalo, tai išvengė mirties tais metais.

Net jei dėdės savaip tikėjo Dievu, šventaisiais, Madona. Kasmet rugsėjo 8 d. jie eidavo į Tindari, į Juodajai Madonai skirtą šventovę, nutolusią nuo miesto maždaug keturiasdešimt kilometrų. Jau nuo penkerių metų turėjau daryti tą atgailą.

Piligriminių kelionių į Tindari šventovę proga dieną prieš teta iš skudurų pagamino cappini (šlepetes). Dėdė tiksliai išėjo į medžioklę ir parsinešė namo vieną ar du laukinius triušius gaminti. Kad susidarytų gerą įspūdį, teta paruošė ir įdarytus baklažanus. Jis pažvelgė į veidrodį ir nuvalė veidą skudurėliu. Tuo metu daina „Where is zaza, my beauty“ buvo madinga ir aš įpratau ją vadinti „zizi“.

Išvykome į Tindari apie vienuoliktą vakaro, kad atvyktume auštant. Pavargęs ir išsekęs dėl savo trapumo daug kartų prašiau gėlo vandens, bet jie nepirko jo iš prekystalių, kaip visi pavargę žmonės: stovėjo eilėje prie vienintelio fontano, esančio šalia bažnyčios, iš kurio tekėjo karštas vanduo. tai nepadėjo numalšinti karščio. Pagal tradiciją jie nusipirko avinžirnių, pupelių ir kanelinių pupelių, tada eidavo į mišias, meldėsi Madinuzoje ir išeidami susitiko su savo kaimo žmonėmis ir mano giminaičiais iš tėvo pusės. Vidurdienį nuėjome pavalgyti po aplinkiniais alyvmedžiais. Gaila, kad buvau toks pavargęs, nes tą dieną visada buvo skanus maistas, kad padarytų gerą įspūdį draugų akivaizdoje. Pietums buvo orkaitėje virtas laukinis triušis, kurio dėdė prieš porą vakarų visada eidavo medžioti, įdaryti baklažanai ir paprikos, vynuogės ir naminiai sausainiai. Grįžti namo draugai vežėsi transporto priemone: automobiliu arba arklio traukiamu vežimu. Žiūrėjau, jau susitaikęs, kad grįšiu pėsčiomis. Tik jei buvo dėdė, galėjau sau leisti jodinėti, kitaip buvo skaudu.

Penktas skyrius – Pelėdos

Dar kalbant apie religiją, kadangi mano dėdė buvo brolijos narys, jie turėjo išpažintį ir bendrauti Verbų sekmadienį San Giorgio bažnyčioje. Ceremonija vyko penktą rytą, kunigas iš pradžių visus vyrus išpažindavo koplyčioje, paskui nuėjo link moterų išpažinties.

Kai atėjo eilė tetai, kuri buvo pasipuošusi didele juoda skara, ji pritraukė drabužį prie grotelių, kad kuo labiau prisidengtų: atrodė, kad jai teks įkvėpti ramunėlių. Jis prisipažino ir tada: - Dabar tavo eilė, - pasakė man. Nors per metus norėjau atlikti išpažintį, nepavyko. Teta priekaištavo: „Nereikia tyčiotis iš Viešpaties, užtenka kartą per metus, kitaip nevertas šeiminkauti, nes gali nusidėti net akimis“.

Apie devintą valandą šv.Mišios, komunija ir tuoj namo. Kaip įprasta, dėl nereikšmingų priežasčių jos dėdė pradėjo keiktis ir ją pradėjo nervintis kosulys. Atsitikdavo neapsakomos scenos: jei tą dieną kam nors prireikdavo, negalėdavo spjauti, kitaip išmesdavo Viešpatį iš burnos. Jei nelaimė atsitikdavo, jis paimdavo ąsočio dangtį, įsprausdavo į jį ir vėl išgerdavo skystį su vandeniu ir cukrumi. Didžiosios savaitės metu žmonės mieste likdavo net naktimis dalyvauti vakariniuose vienuolio pamoksluose. Ketvirtadienį buvo paruoštas kolombas – įvairių formų sausainių tešla su kietai virtais kiaušiniiais, virtais vandeniu ir nuodingu dažikliu anele. Didįjį penktadienį pasninko rytą aplankėme visas kviečių daigais išpuoštas bažnyčias, tada nurijome tris anūkės lapelius (intensyvaus kvapo vaistažolės), kurie garantavo gerą savijautą visiems metams.

Nereikėjo dirbti dieną, kad nenukentėtumėte Nukryžiuotojo Jėzaus, jei pasiuvai, adata įgeltų, jei pamatytumėte, kad yra pavojus susižaloti kūną ir pan. Tą dieną, kad ir ką daryčiau, net nesusimušiau, kitaip Jėzus verks. Šeštadienį vienuoliktą valandą buvo Taikos ir Prisikėlimo mišios. Visi vaikai atnešė balandžių, kad gautų kunigo palaiminimą ir tada valgytų. Niekada negalėjau atimti to pasitenkinimo, nes turėjau išsaugoti savo balandį su dviem kiaušiniiais į mokyklą, kuri buvo surengta antradienį po Velykų. Teko pasiūlyti mokytojui kiaušinį. Velykų dieną man nupirko ėriuką iš karališkųjų makaronų, mažiausią, kad neišleisčiau per daug. Dėdė buvo toks šykštus, kad ant ugnies susidariusiais keptuvės suodžiais apšvietė batus. Jei teta žinojo, kad jis baigia darbą ir jie už tai moka, ji man patarė: „Paklausk dėdės, ar jis atnešė pinigų“.

Ji ir aš beveik turėjome jį dievinti kaip du mažus vergus, kol jis susijaudino ir davė jai dešimt lirų, o man – penkias. Negalėjau išleisti savo pinigų, nes jie buvo skirti taupyklei. Kartą pasakiau tetai, kad noriu žaisti loterijoje. Ji sutiko, nes tikėjosi laimėti. Manasis buvo melas. Tiesą sakant, aš taip pat jaučiausi susilpnėjusi, lyginant su klasės draugėmis: jie turėjo sijonus, bet mano teta jų nemėgo ir buvau priversta vilkėti pilnas sukneles. Visi jie mėvėjo baltas, rudas ar mėlynas medvilnines kojines ant kelių, aš turėjau tenkintis su kojinėmis, kurias ji gamino oranžine spalva, kuri kainuoja pigiau nei kitos. Nešiojau juos virš kelių prilaikytus elastine juostele, tačiau didžiausia problema buvo ta, kad be pėdos jie siekė iki kulkšnies. Virš jo mėvėjau trumpas kojines su rankogaliais. Jau buvau pakankamai atstumtas ir turėjau išsiskirti savo drabužiais. Už penkias liras planavau nusipirkti padoresnių kojinių, kurias mėviu ryte prieš įeidama į klasę. Tą dieną parduotuvė buvo uždaryta. Aš negalėjau grįžti namo su pinigais, nes teta būtų juos radusi. Sugalvojau juos paslėpti po akmeniu palei mulų takelį. Naktį lijo ir, būdami iš popieriaus, jie visiškai subyrėjo, kaip supratau kitą rytą, kai nuėjau jų pasiimti.

Praėjo penkiolika dienų ir teta paklausė, ar laimėjau loterijoje. Net tada aš nebuvo sąžiningas ir pasakiau „taip“. Tie pinigai taip ir neatėjo. Didįjį penktadienį, eisenoje Skausmingosios Dievo Motinos garbei, susitikęs su mokytoju, paprašė jos paaiškinimų. Mirčiau iš gėdos. Natūralu, kad ji nieko nežinojo, todėl po jos griežtu žvilgsniu gavau du antausius iš tetos. Į mokyklą visada eidavau noriai, bet su prastais rezultatais. Niekas manęs nesuprato ir visada buvau paaukštintas rekomendacijų dėka, todėl mama buvo rami, kad visada priversdavo mane mokytis. Man buvo gerai tik su katinu, kol vieną dieną girtas dėdė grįžo iš miesto su kažkoku ryšuliu ir gyvūnas paėmė gabalėlį pasimaitinti. Paėmęs kareivių paliktą muškietą, jis nužudė jį atvirame lauke. Man tai buvo didelis nusivylimas.

Kūlimo metu nuėjau nuskinti kaimynų kieme likusių kviečių ir miežių grūdų, sudėjau į maišą ir nunešiau į ponios Tindaros malūną ant upės. Tada nunešiau miltus į Novarą savo mamos pusseserei, kuri, būdama našlė su dviem mažais vaikais, ryte eidavo rinkti malkų į mišką ir užsidegdavo krosnį, kad paruoštų duoną tiems, kurie jai atnešė miltų, uždirbdama šiek tiek pinigų ir šiek tiek duonos vaikams.

Rugsėjo mėnesį, kai prinoko figos, laipiojau ant augalų ir nuskyniau skanius vaisius, sudėjau juos į cukranendrių krepšelius, pakabintus kabliuku nuo šakų. Figos buvo supjaustytos ir paliktos džiūti saulėje ant baldakimo. Po kelių dienų jie išdžiūvo. Pasodinti į didelius krepšius jie buvo valgomi žiemą. Tais gražiais laikais džiovintų figų ruošti ateidavo ponija Marija, kaimynė iš kaimo. Dažnai eidavau jos aplankyti. Ji buvo daugelio vaikų mama. Vienas iš jų, Carmelo, sirgo epilepsija. Retkarčiais jo nebebuvo galima rasti. Susirūpinusi mama nuėjo jo ieškoti, o aš ją palydėjau kone smagiai.

Kai mokiausi penktoje klasėje, mokytoja paprašė pranešti tėvams, kad nuves mus į kiną pažiūrėti filmo „Mažasis Alpinis“. Dėdės: „Tu neisi žiūrėti tų šiukšlių“. Priešingo kunigo sūnėnas buvo girdėjęs: „Tu turi ją siųsti, aš irgi jo nemačiau“. Tada jie buvo perkelti ir aš galėjau eiti.

Nuo mamos atkeliavo siuntinys su saldainiais. Kai kuriuos buvau atsinešęs į mokyklą. Tai buvo bado metas ir net saldumynų trūko. Mano mokytojos sesuo mokė ketvirtą klasę, o aš buvau penktoje klasėje. Ji paprašė saldumynų už mane skurdesnei mergaitei, kuri sirgo, ir aš juos visus palikau jai.

1945 m. tėvas grįžo į Domodosolą. 1946 m. balandį vėl pamačiau jį ir su juo buvo mano mama, kuri laukėsi kūdikio.

Su tėvais praleidau apie dešimt laimingų dienų. Dažnai važiuodavau aplankyti senelių ir dėdžių, todėl valgydavau kiek noriu ir gėriau daug gaiviųjų gėrimų iš močiutės, kuri juos pardavinėjo. Galų gale mama norėjo pasiimti mane su savimi į šiaurės Italiją, bet teta, visada melaginga ir savanaudiška, įtikino ją palikti mane su savimi. Mokiausi penktoje klasėje, dėl savo trapumo visada stengiausi. Egzamino dienomis pasiekė žinia apie mažojo broliuko gimimą. Visiškai laiminga, bet kartu ir liūdna, verkiau iš džiaugsmo ir skausmo. Galbūt dėl šios priežasties dėstytojas mane paaukštino, nors per egzaminus nebuvau pravėrusi burnos. Tais metais jie kaime įkūrė vidurinės mokyklos skyrių ir beveik visi mano bendramoksliai buvo pasiruošę stojamiesiems egzaminams, kad galėtų į jį patekti. Man nebuvo jokių šansų: dėdės buvo įsitikinusios, kad tokią mokyklą lanko tik pelėdos. Tiesą sakant, baigę vidurinę mokyklą jie turėjo vykti į Mesiną magistro laipsnio. Tėvai turėjo pagalvoti, ar atsiųstų pinigų knygoms, jie nebūtų padarę jokių išlaidų. Vis verkiau, nes norėjau tęsti mokslus. Tada jie man pasiūlė galimybę stoti į dvejų metų profesinį kursą, labai prastą vidurinę mokyklą, trunkančią dvejus metus. Ten važiavo vargingiausi žmonės, bet koku atveju sutikau. Vaikščiodama pirmyn ir atgal, ryte ir po pietų lankiau kursus. Mokykla buvo mišri: prieš matematiką dėščiusį direktorių rankas pakėlė patys triukšmingiausi vyrai, parklupdė ir italų bei prancūzų mokytojus. Merginos buvo mokomos namų ruošos, o vyrus – žemės ūkio žinių. Iš tikrųjų mes visiškai nieko neišmokome. Mano pelnas buvo geras, nes buvau drovus ir labai trokštu mokytis.

Dar nesibaigus mokslo metams mokytojai mus ruošė labdaros teatrui. Turėjau pasirodyti apsirengęs kaip gatvės ežiukas. Ten buvo dėdės kepuraitė, trūko šortų. Kai pasakiau savo tetai, ji sušuko: „Kvailys, kad dedate obligacijas“. Nenustačiau: nuėjau pas kirpėjo žmoną Liežą prašyti paskolinti jos sūnaus kelnių. Taigi spektaklio vakarą aš apsirengiau kaip gatvės ežiukas, gausiai plojimai ir dėdės, kurie ta proga dalyvavo publikoje, nevilties.

Deja, praėjo net tie dveji metai ir aš amžinai baigiau mokyklą galvodama, kad likau tokia pat neišmanė ir daugiau nei anksčiau.

Šeštas skyrius – prašau atleisti (Žvaigždžių šviesa)

Man buvo dvylika metų, kai rugpjūtį pas mane atvyko mama su tėčiu ir mažuoju broliuku, kuriuos pamačiau pirmą kartą. Pamačiusi jo mažą veidelį apsidžiaugiau ir tą dieną prisimenu kaip vieną geriausių mano gyvenime. Tėvai buvo pasiryžę mane pasiimti su savimi, kad grįžčiau į mokyklą, bet teta jau ne vieną kartą atkalbėjo nuo minties: atsiųs mane siuvėja, turėdama galimybę gerai išmokti amato. Ir taip atsitiko, prieš mano valią. Mano tėvai išvyko, o aš likau Sicilijoje kaip idiotas. Nuo tada neturėjau ramybės ir visada verkiau paslapčia. Mano dėdės sakė, kad tėvai tikrai nebūtų manęs taip mylėję, kad augino kaip dukrą (dukra tikrai būtų išgyvenusi tą patį skausmą kaip ir aš). Vieną dieną teta nuėjo pas geriausią miestelio siuvėją, kur mama taip pat buvo išmokusi amato, paklausti, ar ji mane įdarbintų. Siuvėja atsakė, kad jau turi aštuonias mergaites ir negali padidinti skaičiaus. Kitą dieną teta atnešė jai kiaušinių, kad įtikintų, ir ji pasakė: - Grįžkite po mėnesio, galbūt vienas iš mokinių išvyksta į Turiną, o jūsų dukterėčiai lieka laisva vieta. Punktualiai, po mėnesio teta mane išsiuntė į laboratoriją. Ne daugiau nei pusantro metro ūgio jauna ponija mane pasitiko: „Gerai, aš tave pasiimsiu, nes man tavęs gaila, įsivaizduoju, kad tu mieliau atvažiuotum pas mane, nei likti kaime. su savo teta“. Jis neklydo taip galvodamas. Kitą dieną aštuntą pasirodžiau. „Pradėk šluoti laboratoriją, – pasakė man, – tada

išplausi grindis. Istorija man pradėjo dvokti. Ėmiau valytis kaip galėdamas. Buvau mažo ūgio, man buvo dvylika metų, bet atrodžiau aštuoneri.

Grindų plauti nemokėjau: kaime jos buvo akmeninės, o kaime, kur plytelės, teta niekada jų neplovė, kad nesusidėvėtų. Stengiausi daryti viską, ką galiu, bet siuvėja mane išvadino asilu, nes prastai išsiskalbiau. Devintą valandą atvyko darbininkai ir pradėjo domėtis nauju reikalu (mergaite). Jie visi žiūrėjo į mane su gailėsčiu. Išgirdau jų kalbas ir apstulbau, nežinodamas esminių gyvenimo dalykų. Retkarčiais man duodavo siuvėjos darbų, dalykų, kurių nemėgau daryti, visada pykdavo dėl to, kad negaliu mokytis. Diena turėjo ir teigiamą pusę: vidurdienį, nereikėjo grįžti į kaimą, ramiai pavalgiau namuose, ant stalo pasitiesiau servetėlę, sutvarkiau stiklinę, vandens buteliuką ir lėkštę. Trumpai tariant, suvalgyti gabalėlį kietos duonos ir sūrio man patiko padengti stalą kaip ir visiems paprastiesiems žmonėms. Po pietų nuėjau pas devyneriais metais už mane vyresnę kaimynę, kuri buvo siuvėja. Ji padėjo man atverti akis į mano naivumą. Kartu su ja gyveno jos mama, sesuo dramblio kojomis ir dar vienas invalidas.

Kartais pakviesdavo išgerti dubenėlio sriubos. Siuvėja paprašė, kad padėčiau jai siuvinėti vaikiškų drabužių kryželiu. Kartą išgyvenau liūdesio krizę ir palikau darbą pusiau atliktą. Kitą kartą, iš nepaisymo, paėmiau pelenus iš krosnies ir pasėjau palei laiptinę. Jie pasakė: „Kas ten? Ar susirgsiu liga?“. Galų gale jie mane suprato ir atleido.

Kartais užeidavau pas Antoniano vaikų globos namų vienuoles žaisti su našlaičiais. Šiek tiek jiems pavydėjau, nes jie tvarkingai gyveno savo dienas. Jie valgė visada gerai padengę stalą, tada žaidė, o galiausiai nustatytu laiku meldamiesi atsidadė Dievui. Pagalvojau: - Jiems pasisekė, jie nebeturi savo tėvų ir vis dėlto gerai gyvena su vienuolėmis, o aš turiu tėvus, bet esu priverstas gyventi su šiais dėdžių lokiais. Be jų žinios, kad išvengčiau vėlesnių nuobodžių tardymų, karts nuo karto eidavau aplankyti kaime gyvenusios tetos iš tėvo pusės. Paprašiau jos pinigų, kad galėčiau išsiųsti laišką savo tėvams, prašydamas, kad jie pasiimtų mane su savimi.

Kiekvienų metų lapkritį jie nuveždavo mane į Sant'Ugo mugę, kuri vyko Piano Vigna. Šioje vietoje seneliai iš tėvo pusės įrengė pašiūrę, kurioje ruošdavo keptą mėsą ir dešreles, kurias parduodavo kartu su taure vyno. Man tai buvo proga pabūti kartu su giminaičiais iš tėvo pusės, paragauti geros mėsos ir išgerti spalvotos sodos, pasižvalgyti po kioskus, kuriuose prekiaujama kepsniais, žibintais, moliniais puodais, kvartais ir bumbaelliais.

Kitą dieną vėl nuvykome į Badia Vecchia švęsti Sant'Ugo šventę, mišias, nedidelę procesiją, o paskui vėl į mano senelių parduotuvę, kuri man pasiūlė dešros, duonos ir sodos, išpilstyto iš mažo buteliuko, uždaryto kamuoliuku. ties vidine.

Kartą prieš Kalėdas buvome 3 dienoms į Mesiną. Mes miegojome su giminaite. Man ji šiek tiek nepatiko: ji dėdėms pasakė, kad iš ūkininko turguje pavogė kiaušinius, blaškydama ją. Iš katekizmo išmokau, kad vogti negalima. Vakare nuėjome su dukra pas džentelmeną, kuris gamino statulas. Kad būčiau dosnus, dėdės davė man pinigų jiems nusipirkti. Ant riebalais ištepto Castrangia stalo man pavyko pastatyti gimimo sceną. Su smidrų šakelėmis ir vatos dribsniais suformavau trobelę. Vakare šalia Kūdikelio Jėzaus mėgavausi dviejų žvakių, sukurtų su aliejuje suvilgytais graikinių riešutų kevalais ir virvele, atmosfera. Dėdė Michele taip pat įvertino idėją ir norėjo mane apdovanoti: „Ntoia, nulupk dvi dygliuotas kriaušes“, o teta nuėjo jų paimti po savo lova, kur jos buvo laikomos.

Kai sustojau miegoti Novaroje vienas, per Kalėdų noveną nuėjau su kaimyne Antonietta į pamaldas, kurios vyko 5 valandą ryto Annunziatos bažnyčioje. Bažnyčios gale zakristija už tam tikrą mokestį parūpino kėdes. Atsinešėme juos iš namų. Grįždami aplankėme Karoliną, inžinieriaus skalbėją, kuri jau anksti ryte dirbo po laiptais. Tuo metu ji jau buvo nuėjusi semtis vandens iš San Francesco fontano su dideliais kvortais, pripilti medinio kubilo. Jis pasakė: „Caùsi, palauk čia, aš pažiūrėsiu, ar džentelmenams praėjusią naktį liko sausainių, kad galėtum pusryčiauti“. Jis beveik niekada negrįžo tuščiomis rankomis. Pakviečiau Antonietą priėti ir

mes uždegėme krosnelę. Kai Karolina nerado nieko daugiau valgyti, nuėjau į virtuvę paimti gabalėlio kietos duonos ir stiklinės „bumbaello“ vandens. Sustojome iki 8 valyti servetėlių, tada atsisveikinome: aš nuėjau į dirbtuves, Antonietta nuėjo į namus padėti mamai, nes ji buvo vienintelė dukra su 8 broliais.

Vien Novaroje jaučiausi kaip pilietis. Kai nuėjau aplankyti senelio Turi, išvaliau jo langus ir jis man davė „srea“ (arbatpinigių). Nuėjau nusipirkti nagų lako. Nusipirkau ir tirpiklio, kad jį pašalinčiau, kai pajutau, kad susitiksiu su dėdėmis. Kaip pudrą naudoju talką. Deja: vieną dieną palikau tai ant veido ir išgyvenau savo bėdas, antausius ir įžeidimus. „Iš kur tu gavai pinigų už tas šiukšles? Ir aš pasakiau: „Ar nematai, kad tai miltai?“. Tuo tarpu kaimynai persikėlė gyventi į kitą kvartalą. Vieną dieną jie pakvietė mane į cirką. - Aš neturiu pinigų... - pasakiau. Jie man juos paskolino. Po pietų jūreiviai į laboratoriją pasimėgauti pasirodymu: beždžionės ant trapecijos, vaikai ant arkliukų, drambliai, klounai, dar nematyti dalykai. Deja, turėjau gauti 8 liras.

Po kelių dienų, važiuodamas į Kastrangiją, San Salvatorėje sutikau mokyklos draugės mamą su pilnu maišu daržovių, pirktų iš ūkininkų. Jis manęs paklausė, ar galėčiau grįžti į miestą (dėl to meto mentaliteto jam buvo gėda eiti į aikštę su savo krepšiu!). Aš sutikau, galvojau užsidirbti pinigų su arbatpinigiais. Deja, sunkiai pasiekusi savo namus, ji apdovanojo mane keturiais žemės riešutais. Aš nepraradau širdies. Lirą uždirbau pardavęs servetėlę panelei iš Fantinos. Pastačiau iš kartono Pinokius, kurių kojos ir rankos judintos virvele. Kai kurie vaikai juos pirkė už kelis centus. Kita idėja: akiniai nuo saulės vargšams vaikams. Prieš barus ieškojau skaidrių spalvotų saldainių popierėlių. Su cukraus popieriumi iškirpau rėmą ir sugebėjau susigrąžinti kitus centus. Po dviejų mėnesių man pavyko grąžinti 8 liras.

Senelis, nepaisydamas vyresnio amžiaus, nuo penkerių metų sirgusios astmos ir išvaržos, bandė blaškytis kaime, nes dukra beveik niekada

nevažiuodavo jo aplankyti. Per du vasaros mėnesius, kai iš Mesinos atvyko jo marti, jam buvo gerai: išskalbė jo drabužius ir apvertė namą, kad išvalytų nuo visko, kas susikaupė per metus.

Kai susitikdavome, jis man sakydavo: „Tavo teta yra gėda, tu negali priversti vargšo senuko taip kankintis nešvaroje“. Vakare nuėjau pranešti, bet teta sukritikavo svainę: - Ji pilietė, gali pati galvoti, ką nori -. O aš atsakiau: „Tu teisus, mačiau, kaip tu valai: net pisuarą išplovei rūgštimi ir jis vėl tapo blizgus“. Šiuo metu jis davė man antausį, nes apie šiuos dalykus nereikėtų kalbėti, o aš buvau šlykštus.

Vieną dieną senelis davė man pinigų ir aš nusipirkau dainų knygelę, apie kurią kalbėjo merginos dirbtuvėse. Kurį laiką man pavyko tai slėpti, bet vieną vakarą nespėjau ir dėdė, pastebėjęs, ėmė keiktis: - Kad ir šitą bjaurią šiukšlę, dabar tu tampi priekabiautoju. Išgirdęs tuos žodžius, aš mečiau jam į veidą anksčiau, nei jis tai padarė. Jis pametė mano maištą, nusitempė kelnių diržą ir pradėjo smarkiai mane mušti. Man buvo apie trylika metų ir tai buvo vienintelis kartas, kai jis pasakė savo žmonai: - Girdėjau, kad ponias išvyksta į šiaurės Italiją, palydėk savo dukterėčią į kaimą ir išsiųsk ją su ja pas tėvus. Tą akimirką jaučiausi laiminga, net užmiršau skausmą dėl patirtų mušimų, tada nuėjau ir susimąsčiusi atsisėdau ant žolės. Tamsa pradėjo stingti, pagalvojau, kai nakties šešėliai prasiskverbė į medžių šakas ir iš upės kilo lengvas šaltas vėjas.

Atsirėmiau į riešutmedį ir užmigau žiūrėdama į debesis. Daug svajojau, būrys spalvingų sapnų. Lengvas vėjelis glostė mano veidą. Atsimerkiau ir keistai pamilau tą vietą, kurios visada nekenčiau ir pirmą kartą su nuostaba supratau, kad ją apšviečia tik žvaigždžių šviesa. Leidau sau į tokią apleistumo būseną, vėl svajojau. Laimė kaip paslaptingas skystis lašas po lašo pateko į mano mažą būtybę. Nebuvau mielas vaikas. Mano pėdos buvo susiraukšlėjusios, nes jos vaikščiojo aštriais upelio akmenukais, bet visas mano kūnas ir net siela dabar buvo įpratę niekinti viską, kas gali atrodyti miela ir švelni. Bet prisipažįstu, kad tas trumpas miegas tą vakarą buvo

nuostabus ir daugiau jo neradau. Gal dėl to iki šiol tai prisimenu. Staiga ranka atsigulė ant peties, atvažiavo teta Antonija ir savaip staigiai pažadino: "Eime namo. Kai atvyksime, pabučiuosite dėdei ranką ir pasakysite - Prašau atleisk -". Taip ir buvo.

Tą vakarą nuėjau miegoti drebedamas, tą naktį negalėjau užmigti ir valandas praleidau pašėlusiai laukdamas dienos. Jei užmigčiau to nesuvokdamas, staiga išgąsdinčiau, lyg nuo skambučio ar sąmonės sukrėtimo, dėl kurio būdavau budrus, kentėjau skausmą ir nedavė atokvėpio. Visą likusį laiką praleidau atmerktomis akimis, tyrinėdama pabaisas, kurias nakties tamsa traukė ant sienų ir, neturėdamas jėgų nieko daryti, verkiau ir verkiau. Bet tai nebuvo liūdnas verksmas, tai buvo kažkas kita, ko aš negalėjau suvokti. Kitą dieną į laboratoriją nėjau, nes kūnas atrodė kaip žemėlapis, buvo toks sumuštas. Grįžau tik po savaitės, kai pradėjo blėsti ženklai.

Septintas skyrius – Emilija

Sekmadienio popietę su draugais nuėjau į našlaičių namus: vienuolė mums gražiai aiškino Evangeliją su keliais aktualiais juokeliais. Koks džiaugsmas tą valandą praleisti laimingai. Vieną dieną jis mums pasakė, kad Mesinos vyskupas spalį atvyks į Sutvirtinimo šventę.

- Pakelk ranką, jei nori šio Sakramento, kad galėčiau perduoti jį arkivyskupui monsinjorui Salvatore'ui Abbadessa.- Nežinodama, ką daryti, nedrąsiai pakėliau ranką. Po kelių dienų pasakiau zizì. Ji susigėdo: reikėjo ieškoti krikšto mamos. Pasiūliau jai paštininko dukrą panelę Rina, jauną mokytoją. Kaip mes galime jo paklausti? Kitą dieną nuėjome į jos namus ir ji sutiko. 1948 m. spalio 9 d. po pietų nuėjau su draugais į Motinos bažnyčią išpažinties. Kitą dieną ryte nuėjau į savo krikšto mamą, kuri man padovanojo filigraninę apyrankę, išaustą mažomis širdelėmis. ėmiau džiaugtis. 11 valandą nuėjome į bažnyčią. Atvyko vyskupas ir pradėjo švęsti šv.Mišias. Per tarpą išsirikiavome centrinėje navoje ir po vieną jis mus patvirtino. Mišioms pasibaigus, dėdės krikšto mamai net kavos nedavė. Jie tiesiog su ja pasisveikino tiesiog pavadindami „commare“.

Prisimenu, kad vaikystėje, kai grįžome iš Kastrangijos, prieš atvykstant į kaimą buvo koplyčia, skirta Išganytajam. Zizì trumpam sustojo ir garsiu balsu pasakė „o mamos, o mamos...“. Maniau, kad tai malda. Kai pasenau, supratau, kad jis vadina savo mirusią motiną, nes kapinės buvo tiesiai virš koplyčios. Aš niekada nebuvo lankęsis kapinėse, nes zizì net nevažiavo į Šventųjų šventę. Žinojau, kad ta proga žmonės pirko gėles iš Mis Sinjorinos

vietoje, vadinamoje „Fussadello“, ir ėjo vos ne procesija papuošti savo artimųjų kapo. Kartą pasiūliau zizì: "Kodėl mums nenuvykus aplankyti ir tavo mamos kapo?".

Ji atsakė, kad atsiprašys. – Beprasmiška kviestis „mamos – mamos“, jei nenori jai atnešti net gėlės. - Po šių žodžių jis vos nesujaudino. Nuvažiavome į Fussadello nusipirkti chrizantemų. Visų Šventųjų dieną nuėjau paskambinti seneliui Turi, kad nuvežtų mus prie „mamų“, man močiutės Rosos, kapo. Mano senelis neseniai tą kapą atstatė, nes per karą vienintelė kapinėse nukritusi bomba jį sunaikino.

Nors ir didžiavausi, kad laimėjau dar vieną mūšį, mintys buvo su tėvais dieną ir naktį. Bandžiau atitraukti dėmesį, kai buvau laboratorijoje. Pradėjau mėgauti siuvimą: paruošiau vatą pečių pagalvėlėms, pūčiau ant anglies lygintuvo. Kai lygintuvas buvo karštas, didelės mergaitės lygindavo gabalus, kad padarytų drabužius. Kad ji išliktų įtempta, į apvadą buvo dedami svareliai, įsiūti tarp dviejų juostelių. Nuėjau jų nusipirkti iš savo krikštatėvio, kuris pardavinėjo šautuvų medžiagas. Tai buvo granulės, kurias turėjau išlyginti plaktuku. Kartais net pirštus išlygindavau... Tuo tarpu ponja Orlando vyresnėms merginoms rengdavo mokamus kirpimo kursus. Sėdėjau toli, bet klausiausi, kad ką nors suprasčiau iš pamokų. Kartą dėdės pasakė, kad važiuosime į Fantiną pas „kommarą“ ir „palyginti“, tuos, kurie miegojo pas mus, kai atvyko į Novarą svarbiais reikalais. Kartą krikšto mama paklausė zizì "Kiek tau metų?" Ir zizì: - Mano akys patamsėjusios, neatsimenu - (jei neturėčiau regėjimo, tai nepamenu).

Su senelio Turi patarimu nuėjau nusipirkti žalio audinio gabalo, išbandyti savo sugebėjimus pasidariau sijoną. Atėjo Fantinos išvykimo diena (dvi valandos pėsčiomis). Atsikėlėme 4 val. Norėjau nustebinti Zizì vilkėdama savo sijoną. Jis buvo toks siauras, kad beveik negalėjau vaikščioti. Pamatę mano kūrybą, jie pradėjo sakyti: - Mes jį užauginome ir dabar, kai pradeda augti, elgiasi kaip pelėda. Dėl to mums gėda. Ir aš atkreipiau dėmesį: "Aš šito neatimsiu, jei nori, tai taip, kitaip - eik!" Tačiau širdyje galvojau „kaip aš

galiu vaikščioti su tokiu aptemptu sijonu...“. Visgi atvykome į tikslą. Komeris paklausė, kur aš padariau tokį gražų sijoną. - Sa figi illa - (ji pasidarė pati) atsakė zizi. - Taigi, kai turime ką nors siūti, ateiname pas ją -. Pelėdos pasididžiavimas...

Kartais mieste matydavau dalykų, kurie mane nuliūdino. Emilija buvo kurčnebylė, galbūt benamė. Beveik kiekvieną dieną jis eidavo pro gatvę, kurioje aš gyvenau. Jei sutikdavo ką nors, prikišdavo ranką prie burnos. Kartais žmonės jai siūlydavo gabalėlį duonos, tačiau pasitaikydavo ir tokių, kurie be skrupulų duodavo sūrio pluteles, o paskui pasislėpdavo, kad pamatytų reakciją: vargšė mergina atsisėdo ant durų laiptelio ir daužė galvą į sieną. Vieną dieną eidamas į parduotuvę pasiimti siūlų išgirdau garsų aklo Antonio balsą. Iš abatijos, esančios miestelio viršuje, jis pranešė, kad atkeliavo sardinės. Su keliomis liromis iš senelio arbatpinigių, kurių man liko, nuėjau į žuvies turgų nusipirkti poros uncijų. Vidurdienį užkūriau viryklę anglimis, išviriau sardines ir sudėjau jas į cukrinį popierių. Kai pamačiau Emiliją pro šalį, jai atidaviau. Ji pažvelgė į juos su nuostaba ir šiek tiek nusišypsojo padėkodama man. Mačiau ją sėdinčią įprastose tarpduryje ir nedaužončią galvos į sieną, o priglaudusią liesus pirštus prie burnos. Tą dieną nevalgiau: turėjau valyti krosnį nuo likusių žarijų, kad dėdės nesuprastų mano iniciatyvų.

Angela ta gatve praėjo apie vidurdienį su savo sūnumi Nino, neįgaliu vyru, kuris ėjo, bet kalbėjo gestais. Jie ėjo su kibiru sriubos iš vaikų globos namų. Vieną dieną Nino buvo vienas su kibiru, netoli mano namų du berniukai jį išrengė ir pabėgo. Jis negalėjo užsitraukti kelnių. Jis buvo be apatinių. Nedrąsiai nusileidau jo aprengti. Tai buvo pirmas kartas, kai mačiau nuogą vyrą. Vargas, jei dėdės būtų žinoję, būtų buvęs skandalas.

Viename iš daugelio savo tėvams išsiųstų laiškų išreiškiau norą rankinio laikrodžio. Sužinojęs, kad ponis Agostina atvyko iš Domodosolos, nuėjau pas ją. Vos pamatęs mane apkabino ir padovanojo tėvų atsiųstą paketą. Atsidariau ir savo nuostabai radau rudą ėriuko kailinį su garbanomis kaip

pirštas, veltinį skrybėlę ir dėžutę su laikrodžiu. Drebjau iš džiaugsmo, kai ponija padėjo jį man ant riešo. Jis davė man stiklinę vandens, kad atsigaučiau, ir aš pabėgau namo. Kitą dieną, kai dėdės atvyko į Novarą, jie sakė, kad jei aš nešiočiau tą kailį, jie manys, kad aš išprotėjau: niekas mieste nieko panašaus neturi. Vis tiek nešiojau jį su pasididžiavimu. Atsiraičiau rankovę, kad visi pastebėtų mažą laikrodį. Dažnai duodavau jai virvę, tad per trumpą laiką nutrūkdavo. Vykdamas į Castrangia sutikau keletą pagyvenusią žmonių, kurie manęs paklausė laiko. Kad nepadarytų blogo įspūdžio, pažiūrėjau į dabar nepataisomai sulūžusį laikrodį ir pasakiau, kad pamiršau jį prisukti. - Labai ačiū -. Jie pasveikino mane ir tęsė kelionę.

Palyginti su draugais buvau maža ir liekna, jie visi buvo „išsivysčiusi“. Laiške mama paklausė zizì, ar aš „išsivysčiusi“ kaip mano sesuo Rosa. Tačiau Zizì kalbėti apie šiuos dalykus buvo tabu. Jis nežinojo, kad aš viską žinau apie gyvenimą. Kaip visada maištaujanti, pasakiau jai: „Aš ne „praleidau“, nes esu prastai maitintasi“. O ji: - Ką tu sakai? Mes visada jus palaikėme. Vieną vakarą miegojau Castrangijoje ir man pasidarė bloga. Mane išliejo šaltas prakaitas. Manydamas, kad tai pabaiga, meldžiausi, verkiau ir išėjau į tamsą nusišlapinti kelių lašų. Ir jie pasakė: „Jei dar kartą atsikelsi, aš tave trenksiu! Galbūt mane apsaugojo Tindari Madona. Grįžau prie šiaudinio čiužinio ir užmigau. Kitą dieną laboratorijoje Novaroje panelė Assunta pamatė mane blyškesnę nei įprastai. Kai padavėja kaip kiekvieną rytą atnešė jai kavos ir pieno su skrudintais griežinėliais, ji pasiūlė ir man.

Aštuntas skyrius – Kregždžių skrydis

Daug laiko praleidus Novaroje, gyvenimas tarsi pasikeitė: galbūt dėl to, kad nuvažiauvau aplankyti senelio Turi ir su juo linksmi šnekučiauvau ištisas popietes. Jis papasakojo man daug istorijų apie savo gyvenimą ir apie tai, kaip sunku buvo jo egzistavimas. Be to, gyvendama Novaroje turėjau galimybę stebėti svarbius įvykius, nutikusius mieste. Mane labiausiai sujaudino didelės religinės apeigos, procesijos, krikštynos, konfirmacijos, bet labiau už viską – vestuvių ceremonijos. Anuomet vestuves švęsavo vakare, beveik visada eidavau pasidairyti su draugais į San Nicola bažnyčią.

Vieną vakarą pamačiau, kaip nuotaka balta suknele išeina lydima tėvo. Balta kaip sniegas, ji atrodė kaip lėlė, ji buvo tokia graži! Tai buvo Carmelina, kuri ištekėjo už Filipo. Visiškai įsijaučiau ir pasvajojau: „kas žino, vieną dieną gali taip nutikti ir man...“.

Tais laikais turėjau keistų pojūčių, ore tvyrojo kažkas naujo ir keisto, turėjau nuojautų. Buvau neramus ir laukiau, kol atsitiks nepaprastas įvykis. Ir iš tikrųjų renginio netruko laukti. Apie vidurdienį dažniausiai ateidavo paštininkas. Vieną birželio dieną išgirstu jo balsą šaukiant: „Campo, ten

paštas“. Aš paėmiau laišką, jis atėjo iš... Domodossola! Mama parašė seseriai.

Staiga atidariau, kol vos nesuplėšiau ir perskaičiau, ten buvo žinia, kurios laukiau visą gyvenimą: apie rugsėjo 12 d. mama atvažiuos į Siciliją manęs pasiimti ir nuvežti į šiaurę! Iki šiol buvau jauna ponija, manęs laukė ateitis ir turėjau susirasti darbą. Žinodamas, kaip sureaguos mano teta, iš apdairumo paslėpiau laišką stiklainio dugne, kuriame buvo šlamšto jūra: jei zizi būtų jį perskaitęs, vargšas aš... Kartais dėdė Micherillo, kai jo nebuvo. dirbdamas kaimuose, atėjo į parduotuvę Novaroje. Kartais ateidavo su zizi ir sunerimęs sakydavo: „Tavo mama jau kurį laiką nerašo, jai kažkas turėjo nutikti...“. Aš, kita vertus, bijojau, kad atkeliaus kitas laiškas su kokia nors užuomina. Vieną dieną iš tikrųjų vienas atvyko, bet, laimei, be jokios aliuzijos į kelionę į Siciliją. Vasara man slinko lėtai, nekantrauju, kol baigsis tas siautulingas laukimas. Darbas padėjo negalvoti ir praleisti laiką iki mamos atvykimo. Rugsėjo 15 d, Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventę, visi norėjo pademonstruoti savo eleganciją, o laboratorijoje visada buvo daug ką veikti, daugiau nei įprastai: daugelis damų norėjo pademonstruoti savo naują suknelę. Rugsėjo 13-oji buvo skirta darbininkams, kurie galėjo pasisiūti savo drabužius.

Aš paprašiau zizi nupirkti audinį, kad prilygčiau mano draugams. Ji sutiko ir aš pasirinkau pigų smėlio spalvos audinį su mėlynais mazgų piešiniais. Jauna ponija dirbtuvėje man jį supjaustė ir paprašė vyresnio amžiaus darbuotojos padėti pasiūti. Vakarėlio dieną kaip ir visi kiti turėjau naują suknelę.

Buvo ir keletas pažįstamų, atvykusių iš Fantinos. Vienas iš jų matė mano garsųjį aptemptą sijoną. Jis atnešė audinio gabalą ir paklausė zizi: "Tavo dukterėčia turi man padaryti suknelę, ji taip gerai tai daro!". Padariau jos išmatavimus. Turėjau omenyje modelį, kurį panelė Assunta sukūrė klientui. Aš paprašiau šiek tiek laiko jį supjaustyti ir išbandyti. "Viskas gerai, audinys šiek tiek sunkus, tinka rudenii. Atvažiuosiu apie rugsėjo 20 d."

Tuo tarpu mergina iš laboratorijos Karmelina pakvietė visus draugus į savo vestuves, vieną rugsėjo vakarą atšventė Matricos bažnyčioje. Zizi leidimu nuėjau į ceremoniją. Tarp svečių buvo ir ponja iš Domodosolos, kuri pranešė apie savo neišvengiamą išvykimą: "Koncetina, tavo dienos Novaroje suskaičiuotos. Tavo mama tuoj atvažiuos tavęs pasiimti.

Po gausių gaiviųjų gėrimų laimingas grįžau namo. Prabėgo dienos, o Tindari festivalis atkeliavo rugsėjo 8 d, tais metais labai ilgas maršrutas, vingiuotas per upę, neatrodė toks sunkus ir begalinis kaip pirmą kartą, atrodė, kad skrendu. Kai grįžome į Castrangia, pranešiau zizi, kad pasiliksiu kelioms dienoms su sugalvotu pasiteisinimu, kad laboratorija bus uždaryta iki 12. Tą rytą mano širdis plakė. Nusirinkome keletą figų, kurias nunešėme kaimynui ir patraukėme į Novarą. Pusiaukelėje pamačiau, kaip mama iš tolo leidžiasi mulų takeliu. Pribėgau prie jos ir apkabinau ją visa jėga, kurią turėjau savo mažose rankose. Zizi pradėjo šaukti "Kodėl atėjai staiga? Ar manai, kad gali atimti Concettiną?". "Taip, - atsakė mama - mes išvykstame po trijų dienų". „Negalima, reikia paruošti suknelę panelei iš Fantinos“. Tai buvo dar vienas dingstis mane sulaukyti. Jis nuolat šaukė. Aš bejausmis pirštu liečiau dangų. Gailiuosi tik tai, kad nebegalėjau aplankyti senelio Turi.

14 dienos vakare pavakarieniavome. Zizi tik pravėrė burną, norėdamas įžeisti mamą: „Kaip tu drįsti ją iš manęs atimti, tu neturi širdies, tu mane per daug kankinai, aš tavęs nebelaikau seserimi“. Pirmą kartą pamačiau Micherillo su ašaromis. Po šiurkščiu ir kietu, tarsi medžiu, kiautu, matyt, liko įkalinti keli žmonijos lašai. Kita vertus, aš pasidariau šalta kaip marmuras ir visiškai nejudėjau.

Naktį nemiegojau nė mirksnio, tūkstančiai minčių chaotiškai vijosi viena kitą galvoje ir nekantravau, kol ateis rytas, kad galėčiau išeiti. Motina tarsi buvo užsisakiusi iš džentelmeno, pravarde „cauzi i lupi“ (vilko kelnės). Auštant atsikėlėme, paskutinį kartą prisilietėme prie kartoninio lagamino ir atsisveikinome su dėdėmis. Išeidama teta išėjo iš savo kambario ašarodama, nusvirusiais plaukais ir puolė prie mamos kojų maldaudama:

„Dabar aš nusižudysiu, o tu turėsi mirtį ant savo sąžinės. gyvenimas! Prašom, tavęs klausiu ant kelių -sakė ji- esu tik vargšė, vieniša ir netikro vyro elgiamasi kaip su žvėrimi, niekas manęs nemyli. Sese, prašau jos neatimti iš manęs, pasigailėk, tu neturi teisės palikti manęs ramybėje, ji užaugo tarp mūsų kaip gėlė ir dabar jokio dėkingumo!

Iššiurisiais plaukais ir purvo varvančiu veidu jis trenkėsi į žemę, keikdamas visą visatą. Mama suprato, kad jos sesuo tapo pavojinga ir netenka proto, buvo nekantrus. Tačiau ji nejudėjo, nesileido jaudinama gailėsčio, buvo kurčia jo kliedesiams, žiūrėjo į tolį ir laukė savo dramos pabaigos. Kai mano teta suprato, kad mama yra atkakli, ji nuskubėjo į savo kambarį, atsisveikindama su mumis. Staiga mes išėjome, ji keikdama grįžo į gatvę, o eidami matėme, kaip ji susitraukė, kol tapo mažu juodu kamuoliuku, kuris susiliejo su akmenimis. Galbūt aš buvau jai žiaurus, kaip gali būti tik vaikai, bet prisimenu, kai išeidamas iš jos namų, saugomo mamos rankos, pamačiau, kad ji tuoj dings iš mano akių, visas mano pasipiktinimas staiga virto meile. ir jaučiau jai užuojautą (vėliau sužinojau, kad keletą mėnesių ji verkė gatvėse, lyg būčiau mirusi).

Piazza Bertolami taksi durys atsidarė. Pro langą mojavau visiems, kuriuos matydavau iki pat miestelio pabaigos. Kelionės metu su skausmu širdyje stebėjau panoramą ir šalį, kuri pamažu tolsta nuo mano žvilgsnio, ilgai tylėjome, kol išvydau jūrą. Iki šiol aš buvau toli nuo Novaros, tikrai! Mintyse kovojo priešingos mintys ir aš negalėjau jų suvaldyti, tada pabudau, kai mama mane paglostė, perspėjo, kad atvykome. Tada aš labai mylėjau tą šalį, kurios taip ilgai nekenčiau dėl liūdno gyvenimo. Vigliatorės stotyje kilo didelė sumaištis, daugelis kaip mes su kartoniniais lagaminais ir kitais krepšiais iškeliavo į šiaurę.

Iš jūros pūstelėjo plonas vėjas ir pajutau, kaip mano lūpas pagardina druska. Gražus jausmas, kurį pajutau pirmą kartą. Pusvalandį laukėme traukinio. Man tai buvo naujas oras. Žmonės dainavo populiarią dainą „Profesoriau, pasakyk, kas pirmiau, višta ar kiaušinis“. Visi grįžo iš atostogų

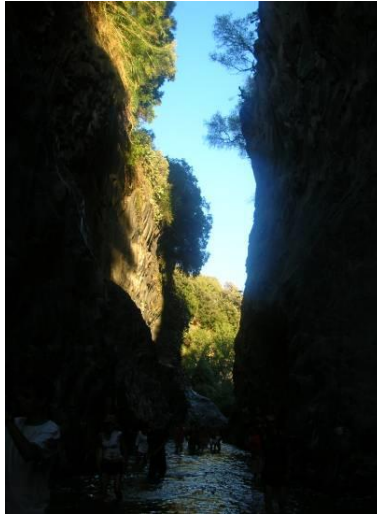
žemyne. Kai atvykome į Mesiną, su nuostaba pamačiau į keltą įlipančius vežimus. Buvo rugsėjo vidurys ir tame labai mėlyname danguje virš sąsiaurio sukiojosi tūkstančiai kregždžių. Skrydžiu jie išsiuvinėjo mano svajonę: pagaliau grįžti gyventi su šeima. Stengiausi įžvelgti Dievą to šviesaus fono centre ir, nors jo nemačiau, padėkojau jam iš savo mažos sielos dugno. Po daugybės valandų išlipome Romoje, kad po daugiau valandų laukimo traukiniu važiuotume į Milaną, kur buvo dar vienas traukinio persėdimas į Domodossolą. Tai buvo sapnas. Tame traukinyje mama pasisveikino su keliais pažįstamais žmonėmis. Visi klausinėjo, iš kur ji ir kas ta mergina su ja. Jie nežinojo, kad jis turi kitą dukrą.

Stebėjau peizažus: su nuostaba mačiau Maggiore ežerą ir salas, tada kalnus. Paklausiau, kiek laiko liko iki atvykimo, žinodama, kad miestelis yra slėnyje, apsuptame kalnų. Į Domodossolą atvykome vėlyvą rytą. Dangus buvo pilkas, gatvės taip pat atrodė tamsios, žmonėsėjo ryžtingu žingsniu žiūrėdami į žemę, net drabužiai buvo tamsūs. Stotyje mūsų laukė tėtis su mano broliuku, kurį mačiau Sicilijoje prieš dvejus metus. Bučiniai ir apkabinimai. Grįždami namo bandžiau atrasti vietą, kuri netrukus taps mano miestu. Suskaičiavau namų langus, bet jų buvo tiek daug, kad neteko skaičiuoti. Buvo per daug langų ir per daug namų vienas ant kito. Jie buvo tokie aukšti, kad mano akys pasimetė danguje.

man svaigsta galva. Mano galvoje burbuliavo tūkstančiai klausimų, kurie nekantriai ateina ir išeina. Kelionės metu negalėjau išstarti nė žodžio. Tada namuose mane ištiko dar viena staigmena, kai pamačiau savo seseris, kurias prisiminiau tik iš nuotraukų. Dar viena staigmena buvo virtuvė su kriaukle, čiaupu ir dujine virykle (Novara name nebuvo vandens, o maistą gaminome su malkomis). Vakare pas mus atvyko Comare Grazia su dukra Caterina. Net kaimynai norėjo su manimi susitikti. Kitą vakarą tėtis nusivedė mane į kiną. Vienas gražiausių mano gyvenimo vakarų, kurį prisiminsiu amžinai, iki paskutinės dienos. Pagaliau buvau su tėčiu, anksčiau jį mylėjau taip, kaip myli nesantį tėvą, dabar juo žaviuosi ir pagaliau pirmą kartą

jaučiausi apsaugota tarsi būčiau jo princesė. Trumpai tariant, jaučiausi lyg vaikščiočiau virš debesų, nusileidau kitame visatos taške.

Devintas skyrius – durys į dangų

Prieš išvykdama iš Sicilijos mama man pavyko susirasti darbą kailininkystėje ir po dviejų dienų palydėjo į darbą. Iš namų išėjome anksti ryte: labai jaudinausi dėl šios naujienos.

Prie įėjimo mane pasitiko panelė Tildė, kuri plačiai nusišypsojo ir paėmė už rankos, maloni ir draugiška moteris. Tildė man pasakė milanietišškai "Sveika bela tusa (mergaitė), ateik, leiskite supažindinti jus su merginomis, kurios dirba su manimi: Nella ir Teresina. Jos turi daug patirties, išmokys jus dirbti. Jei yra bet kokių problemų – pridūrė ji – nesigėdykite klausti". Taigi akimirksniu atsidūriau naujame darbe.

Jaučiausi suaugusi ir pažymint šį pasikeitimą Belos Tusos gyvenime pirmą kartą atėjo mėnesinės. Šia tema ji daug nežinojo, tačiau iš vyresnių Novaros draugų išgirstų istorijų suprato, kad taip viena virsta jauna panele. Ji suprato, kad jai to signalo nereikia, kad būtų moteris: ji jau buvo dėl visko, ką išmoko, pažinojo ir mylėjo. Tai nebėra vikšras, o metamorfozė tapo drugeliu. Jis atėjo iš toli ir per kelias minutes perėjo iš vieno pasaulio į kitą. Ji atsidūrė viena ir tuo labai didžiavosi.

Tuo tarpu aš pradėjau susipažinti su nauju darbu. Anuomet kailinės apykaklės buvo naudojamos prisiegti prie paltų. Odos buvo suvilgytos kempine ir galiausiai prikaltos prie medinės lentos, traukiant jas iš visų pusių. Prisiminiau, kai laboratorijoje Sicilijoje sutraiškiau laidus, kad užsidėčiau ant drabužių apačios. Čia taip pat buvo kalama ant pirštų. Jei buvo šiek tiek saulės, jie buvo džiovinami sode gatvėje, todėl turėjau veikti kaip brangiųjų persų ėriukų, lapių, audinių ir žiurkių muskusinių odų sargybinis. Kol jais rūpinausi, mėgau stebėti mašinas ir pro šalį važiuojančius žmones. Netgi įkvėpiau automobilių išmetamųjų dujų ir bandžiau įsigerti į tą miesto kvapą, tokį naują ir svaiginantį gryname ore augančiai mergaitei. Miestas prabėgo pro mano žvilgsnį ir net praradau laiko nuovoką. Mano tėvas man paaiškino, kad ten diena buvo padalinta į valandas, o kai gyvenau Kastrangijoje, aš žinojau tik saulės tekėjimą ir leidimą. Kartais, kol prižiūrėjau odas, pagyvenusį moteris iš viršutinio aukšto ateidavo manęs palaikyti. Jis kalbėjo griežtai pjemontiškai, o aš nieko nesupratau: "Koks gražus pokštas, da ndua ti vegnat (iš kur tu kilęs)? Cuma ti se ciamat (koks tavo vardas)?". Aš pasikeičiau. "Ti mi capisat mia (ar tu nesupranti)?". Kai odos išdžiūvo, panelė Tildė jas užsakiusioms siuvėjoms nukirpo kaklus.

Po truputį išmokau uždėti frisellinos paminkštinią, kilpą aplink jį ir tada pamušalą. Dėl savo sugebėjimų pradėjau gauti kassavaitinius kišenpinigius ir netrukus buvau įtrauktas į pensijos balus. Jaučiausi vyresnė. Laboratorijoje buvo radijas: man patiko klausytis dainų. Šaldytuvai tada nebuvo įprasti, tačiau jaunai merginai priklausė ledo dėžė, kurią pripildė ledo luitų, kuriuos tiekė džentelmenas, kuris su vežimėliu važiavo miesto gatvėmis. Tokio gėlo vandens gėrimas man buvo naujiena. Namą šildė pigi malkinė krosnis. Telefono jis neturėjo, bet kai reikėjo paskambinti klientams, nusiuntė mane pas savo tetą, statybų įmonės su keliais darbininkais savininkę. Tarp tokių, atsitiktinai, pamačiau pirmą kartą... Bet tai jau kita istorija, kurią, jei turėsiu laiko ir noro, papasakosiu vėliau.

Namuose gerai pavalgiau, vakare išvažiavome aplankyti miesto centro su akmeniniais stogais ir parduotuvėmis su gražiais langais. Šeštadieniais eidavau su mama į turgų, kuris užima nemažą dalį centro, kai apie vidurdienį išeidavau iš darbo. Nusipirkome audinio, kad padarytume man paltą. Buvo languotas. Ją išventinau stačius savo daiktus per Kalėdų vidurnakčio mišias. Trumpai tariant, laimingas gyvenimas.

Atėjo karnavalas. Naujų metų sutikimo vakarėlyje teatre „Galletti“ dalyvavome su artima šeima. Svajonė buvo pamatyti kaukių balius tarp fosforescencinių šviesų žaismų.

Kitą šeštadienį, kai atsikėliau, kažkas buvo ne taip. Verkiau, nes mama nedavė man San Pellegrino magnezijos. Iš Martigny atvyko jo pusbrolis. Jis pietaudavo su mumis. Po pietų jaučiausi keistai, atrodė, kad mano laimė baigiasi. Tėtis palydėjo pusbrolių į traukinį, tada pavakarieniavome.

Tą vakarą mes nėjome pasivaikščioti. Tėtis pasakė mamai: „Aš eisiu aplankyti savo draugų į barą“. Apie 22 valandą jis grįžo namo aimanuodamas ir alsuodamas išbalusiu veidu, suakmenėjusiu nuo stipraus skausmo krūtinėje. – Teresa, pagamink man ramunėlių. Kol tėtis duso ant lovos, aš bėgau su teta už 50 metrų iškviesti gydytoją. Jis iškart atėjo, bet tuo tarpu tėvas nustojo gyventi. Vėliau sužinojome, kad plyšo aorta. Šiaip nebūtų buvę ką veikti, tėtis įžengė pro dangaus duris ir nuskrido į dangų. Buvo 1951 m. vasario 17 d. Visą naktį išbuvau įsmeigęs akis į bejėgį tėvo kūną. Mano galva sukosi, migrenos ir galvos svaigimo mišinys, kuris beveik išnešė mane iš to kambario, kuriame visi daiktai tapo neapykantos, nes jie buvo neteisingos mirties liudininkai. Niekada nenustojau galvoti apie savo tėvą ir žiaurų likimą, kuris manęs laukė Domodosoloje, ašaros nebegalėjo išbėgti iš akių, nes nuo verkimo jos tapo sausos. Kur jis pasislėpė Dievas, kurį įsivaizdavau išeidamas akinančioje šviesoje virš Mesinos sąsiaurio? Kodėl jis mus paliko? Kodėl jis mane taip apgavo? Kodėl dabar, kai radau savo tėvą, jis buvo atimtas iš manęs amžiams? Kokia buvo šios tragedijos prasmė? Dabar, kai Dievas čia, Domodosoloje, atrodė kitoks, tolimas,

nepagaunamas, jis atrodė sudarytas iš tamsos, nepagaunamas ir neapčiuopiamas, kartaus – Dievas, kurio nebežinau, ar vėl pasitikėti, ar ignoruoti likusias dienas. Naktimis ir naktimis tylėjau, žiūrėjau įtemptomis akimis tamsoje, beveik tikėdamasis, kad atėjus diena viskas grįš į tą, kaip buvo anksčiau. Tomis kančios dienomis, kai šeima stovėjo ant prarajos krašto, supratau, kad dangus ne vieta mažoms mergaitėms.

Vieną iš tų naktų ankstyvo ryto valandomis griuvau ir po kankinamo miego grimzdau į saldų sapną: atsidūriau ant ežero, tada man pasirodė tėvas akimis ir veidu paniręs į dangaus šviesą. Dabar jo veidas nebekentėjo ir vėl buvo gražus. Jis mielai man nusišypsojo, paėmė už rankos, apkabino ir pradėjo su manimi kalbėtis. "Mano vaikas, - pasakė jis, - ką aš dabar noriu tau pasakyti, yra mano meilė, viso to, ko tau noriu. Aplinkybės lėmė, kad mes vienas kito nepažįstame. Apgailestauju, kad nemačiau tavęs augant... .

Kartais galvoju apie tą svajonę ir savo paskutinę kelionę, galvoju apie tai, kada mane pašauks Viešpats, mėgstu įsivaizduoti, kad kai peržengsiu dangaus duris, manęs lauks tėtis, apsirengęs kaip tą vakarą. kinas: su juo turime daug ką pasakyti vienas kitam, turime amžinai atnaujinti tą šaltą vasario naktį nutrūkusį pokalbį. Manau, tai būtų geriausias būdas pradėti paskutinę kelionę.

Motina liko beviltiška su keturiais vaikais ir be pensijos, nes tėvas buvo paprastas kalėjas. Visas šaltis ir visas pasaulio skausmas nusileido mūsų neturtingai emigrantų šeimai.

Toli nuo savo žemės, toli nuo gyvenimo, buvome smėlio grūdėliai, kuriuos tempė dykumos vėjas.

Mano mama prarado save ir visą savo sielą. Ji tapo tuščiu kiautu. Jo kūnas buvo sutrauktas kaip medžio gabalas, jis nenustojo mesti svorio, o jo žvilgsnis blyškiam ir beraiškyje išties minutes buvo nukreiptas į tolimą tašką, į tėvo kapą. Ji tapo tarsi vaiduoklis, apsėstas negalėjimo pamiršti. Nujaučiau akimirką, kai ji kris ir nugrimzta į neviltį, neturėdama išeities.

Bandžiau ją purtyti, kalbėjausi bandydamas ją nudžiuginti. Neįtikėtina, kad vaidmenys buvo visiškai pakeisti: dukra guodė mamą, pasakodama istorijas, kad paruoštą ją gyvenimui be vyro ir padėtų užsimiršti. Man, vyriausiai dukrai, dar nebuvo 15 metų.

Po vakarienės grįžau į darbą kailininkystėje, kad užsidirbčiau dar kelis centus. Aš bandžiau išlaikyti vilties liepsną gyvą. Bet galiausiai mama, nežinia, kaip turbūt iš nevilties, tarp vieno verksmo ir kito ant savo pečių paėmė visą pasaulį ir pamažu grįžo į siuvėją, pasiuvo kelis sijonus ir chalatus.

Dešimtas skyrius – Gražuolė tusa

Tų pačių metų gegužę mano mažasis brolis susirgo tymais ir aš taip pat juo susirgau, vaikystėje nesirgau. Gulėdamas lovoje išgirdau, kaip mama atidaro duris. Kažkas paskambino durų skambučiu. Tada išgirdau zizi ir Michelillo balsus. Man buvo neramu: anksčiau jie niekada manęs nebuvo vežę į Domodosolą pas tėvus, o dabar jie pasirodė. Jie išbuvo apie savaitę, tada išvyko šiek tiek nusivylę, nes tikėjosi, kad su jais grįšiu į Siciliją. Lapkričio mėnesį atkeliavo laiškas su juoda sienele. Mama sunerimo, o atidarius jai drebėjo ranka. Mačiau ją verkiant: zizi paskelbė apie senelio Turi mirtį. Lapkričio 8 d. jie rado jį negyvą Bordonaro kaime. Jam buvo 87 metai. Kitais metais buvo dar vienas dar didesnis nusivylimas, kai atsitiktinai tyrimai lėmė mirties priežastį dėl uždusimo su nosine gerklėje, rasta ekshumacijos metu. Nusikaltimą moteris padarė kartu su broliu, kaimynais kaime, kad pavogtų 11 tūkst. Vėliau ji kalėjo 24 metus, o jis – 12 metų už bendrininkavimą.

Aš ir toliau liūdėjau. Su mažais pinigais neapsieidavome su 5 žmonėmis. Panelė Tildė man patarė priimti netikrą atleidimą, kad galėčiau užsiregistruoti įdarbinimo biure. Dažnai eidavau pasitikrinti, ar nėra darbo,

bet vilties buvo mažai. 53 metų balandį sužinojau, kad jie pasamdė mergaites gamykloje. Jiems to nereikėjo, tėčiai jau turėjo darbus. Taigi nuėjau į biurą protestuoti: man reikia dirbti daugiau nei kitiems. Gegužės mėnesį pagaliau patekau į gamyklą, kur buvo gaminamos tamprios juostos, batų raišteliai, juostelės ir vamzdeliai elektros laidams. Sunkus darbas su savaitinėmis pamainomis 6-13 ir 13-21 val. Protarpiais eidavau ir pas kailininkystę papildyti atlyginimo ir palengvinti mamai.

Atėjo rugpjūtis. Atostogoms Comare Grazia turėjo vykti į Siciliją aplankyti savo pagyvenusios motinos. Taip pat nusprendžiau išvykti su dukra Caterina. Traukiniu išvykome į Milaną, o paskui į Romą, kur atvykome naktį. Kelias valandas teko laukti traukinio į Siciliją.

Stotyje radome kelis kaimo žmones, tarp jų – nykštuką aktorių iš Novaros Salvatore Furnari ir kareivį, kurio vardo nepamenu. Kol ponia Grazia ilsėjosi ant suoliuko, mes su Caterina buvome pakviesti pasivaikščioti. Jie nuvedė mus į Piazza Esedra pavalgyti mottarello. Atrodė, kad aš vėl pradėdau atgyti.

Kai atvažiavo jau sausakimšas traukinys, ponia Grazia suskubo įlipti su dviem krepšiais. Traukinys nebuvo visiškai sustojęs ir ji nukrito ant bėgių. Caterina, aš ir visa minia šaukėmės Amžinojo Tėvo, kai ištraukėme ją pilną mėlynių, bet stebuklingai gyvą. Ji atsisakė vežti į ligoninę. Po valandos traukinys išvyko. Prieš vidurdienį atvykome į Terme Vigliatore stotį, kur autobusu nuvežėme į Novarą Siciliją, zizì ir Micherillo svečius.

Jie mus pasitiko kaip garbės svečius. Tą naktį visi trys gulėjome lovoje, mudu su Caterina nemiegojome nė mirktelėjimo. Ponia Grazia buvo kupina

skausmo. Tą pačią naktį įvyko staigmena: kai kurie jaunuoliai mus serenavo gitara ir smuiku, bet dėdė Micherillo, susierzinęs, privertė juos pabėgti.

Caterinos mama beveik visą laiką praleido lovoje. Jis išėjo tik du kartus per dešimt dienų aplankyti savo pagyvenusios mamos. Po pietų nuėjau aplankyti savo klasės draugų ir draugų iš laboratorijos. Vieną dieną pamačiau ir mokyklos draugą, kuris atėjo manęs apkabinti. Jis laikė už rankos dviratį ir aš paprašiau, kad pavežtų mane pasivažinėti. Tada Novara dar nebuvo mačiusi merginos ant dviračio. Vos sužinojusi, zizì mane išbarė: „Tu tapai pelėda, niekada nebūčiau įsivaizdavęs tokių dalykų“.

Grįžusi į Domodosolą, ponja Grazia sunkiai atsigavo. Po to kritimo apėmė artrozės skausmas. Jis įsidrąsino tik tada, kai su šeima nuėjo į kokį vakarėlį, kur buvau pakviestas ir aš.

Grįžau dirbti į fabriką ir į kailininkystę, bet reikėjo naujų patirčių. Vieną dieną, lankydamasis San Gervasio ir Protasio parapijoje, Don Džuzepė Benetis priėjo prie manęs ir paklausė kelių klausimų. Patikėjau jam visus savo sielvartus. Jis mane padrąsino ir pasakė: „Ateik į oratoriją sekmadienio popietę. Ten rasite Katalikų Akcijos prezidentę Sinjoriną Germaną, kuri supažindins jus su merginomis ir duos daug gerų patarimų“. Iškart pajutau ramybę: šiek tiek drovėdamas pradėjau draugauti. Bijoju nemokėti kalbėti, bet su Dievo pagalba įveikiau pirmuosius sunkumus. Mielai skaitau asociacijos laikraštį, žavėdamasi įkūrėja Armida Barelli: jos dėka mano gyvenimas pagerėjo. Kai gamyklos pamaina tai leido, 7 valandą nuėjau į rytines mišias, kur sutikau Don Benetti, kurį laikiau savo dvasiniu vadovu. Sekmadienį pasiūliau valandą praleisti prie geros spaudos stendo priešais bažnyčią. Vėliau jie pakvietė mane prisijungti prie ACLI tarybos. Su visais šiais įsipareigojimais jaučiausi svarbus ir įvykdęs.

Kolegos fabrike mane laikė fanatišku, bet nesijaučiau nepatogiai, tiesą sakant, meldžiausi už juos ir perskambinau, kai persirengimo kambariuose prieš pamainą vulgariai kalbėjo.

Vienuoliktas skyrius – Porcelianinis veidas

Vieną vasaros sekmadienį Vokietijos katalikų akcijos prezidentas surengė kelionę į kalnus. Turėdamas nedaug pinigų, galėjau apmokėti kelionės išlaidas. Atvažiavome autobusu į Goglio, tada funikulieriumi į Alpe Devero ir tada pėsčiomis link Crampiole. Apmąščiau kalnų grožį gėlėmis: rododendrais, vėdrynais, laukinėmis orchidėjomis. Mėlynės pasivaišinti. Nameliai akmeniniais stogais ir mediniais langais, nuo kurių palangių kabėjo ryškiai raudonos ir rausvos pelargonijos. Paklausiau Germanos, kur baigėsi kelias. „Kai būsime pavargę, sustosime pietų paketu“. Apie 13 val. sustojome atsigerti skaidraus vandens, kuris teka nuo uolos link slėnio. Pavalgę, pasimeldę ir pagiedoję išvykome į kelionę atgal. Drebjau iš džiaugsmo: dar niekada nebuvau praleidęs tokios gražios dienos. Namuose viską pasakiau mamai ir mačiau, kaip ji šypsosi.

Retkarčiais gaudavau laišką iš draugo iš Novaros Sicilijos: jis paprašė surasti jam darbą Domodosoloje, kad galėtume susitikti. Buvau labai sutrikusi, bet laiminga, kad kažkas mane įsimylėjo. Buvo ir berniukas iš Domodosolos, bet aš jo nemėgau: ryte jis išgerdavo grapos ir visada būdavo raudonais skruostais.

Rytinės meditacijos rodė kelią į vienuolyną, bet tuo pat metu man patiko vaikai ir mintis kurti šeimą. Patikėjau save Dievo valiai, sekmadienio popietes praleisdavau oratorijoje, su draugais planuodamas savaitinius katekizmo įsipareigojimus. Kai kuriais sekmadieniais eidavome į kaimyninių

miestų oratorijas. Kelionė autobusu mane vargino, bet drąsa įveikė nedidelę kančią.

1954 m. gegužės 1 d. ACLI ir oratorija surengė kelionę: piligriminę kelionę į Madonna di Oropa šventovę ryte, o po pietų - mitingą prie Garbingojo pastoriaus Bieloje. Buvau vienas pirmųjų, kurie užsiregistravo kartu su savo drauge ir jos vaikinu Pierino. Išvažiavo 2 pilni autobusai jaunuolių. Tarp jų drovus šviesiaplaukis berniukas, kurį jau buvau kažkur mačiusi. Tai buvo jis: darbininkas iš statybų įmonės, į kurią nuvažiavau paskambinti kailininko klientams. Pierino supažindino jį su manim: jis buvo jo pusbrolis. Dieną jis niekada nepaliko žvilgsnio į mane. Grįžusi namo papasakojau apie tai mamai. Kitą vakarą pamačiau jį po mažu kambario, esančio pirmame aukšte, balkonu. „Mama, mama, ateik ir pažiūrėk: štai berniukas, kurį sutikau Bieloje“. O ji pusiau šypsodamasi: „Akivaizdu, kad jis tau piršliuoja“. Kitą vakarą, išeidama su kaimynu, radau jį priešais save. Ji nedrąsiai paklausė, ar gali ateiti su mumis. Šiek tiek nedrąsiai sutikau. Pralaužėme ledus šnekučiuodamiesi apie šį bei tą. Pasibaigus popietinei pamainai gamykloje, jis palydėjo mane namo. Vieną vakarą nuvežiau jį supažindinti su mama, kuri jį labai gerai priėmė. Laisvalaikiu lankė oratoriją. Tada berniukai ir mergaitės buvo atskirti, tik susitikimo pabaigoje jie galėjo susitikti. Taip pat dalyvavome ACLI susitikimuose.

Nors mama buvo kilusi iš Sicilijos, kur du vienas kitą mylintys berniukai negalėjo išeiti vieni, ji mumis pasitikėjo ir mes pradėjome ramią kelionę. Giuse pasakojo, kad susitiko su mano tėčiu: užsidirbti pinigų, nes buvo 4 vaikai, o tik tėtis dirbo, vaikystėje už kelių žingsnių nuo savo namų kareivinės finansininkams darė reikalus. Kartais jis atnešdavo jų batus mano tėčiui taisyti. Klausiau su malonumu.

Jis man papasakojo dar kai ką: kai 1950 m. rugsėjo 16 d. pravažiavau per Romą ir pasiekiau Domodosolą, mes susitikome praktiškai. Giuse, kaip aš jį tebevadinu, Šventųjų metų proga buvo atvažiavęs dviračiu. Nuotykių kupina kelionė: jis paliko Domodosolą kartu su kunigu iš slėnio, kuris greitai minėjo

pedalus kalnų batais. Jį sekti buvo beveik neįmanoma. Jis sustojo tik tada, kai pamatė daržą, kad gautų salotų. Įpusėjęs kelionei Giuse liko vienas. Pakeliui jis rado gatvės pardavėją su senu dviračiu, prikrautu šlamšto, kurį norėjo parduoti. Jie palaikė vienas kitam kompaniją iki pat Romos.

Atėjo rugpjūtis. Gamykla buvo uždaryta atostogoms, ir aš nusprendžiau aplankyti savo seserį Rosą, kuri atsigavo Mergozzo ežero kalvose. Namui vadovavusių vienuolių paprašiau pasilikti kelioms dienoms. Apie šią idėją ką tik užsiminiau Giuse. Namuose atostogavo ir kitos merginos. Tarp jų – ir kosmetologė vienuolės dukterėčia. 15 d, Ėmimo į dangų šventės, rytą jis pasikvietė mus į savo kambarį po mišių praktikuotis. Jis užpildė mūsų veidus įvairiais kremais, tušu ir lūpų dažais: atrodėme kaip vaško statulos. Per pietus vienuolė teta paskambino savo dukterėčiai: nebuvo prasmės jai taip su mumis elgtis.

Po pietų, žvelgdama pro langą į ežerą, pamačiau, kaip iškyla Giuse. Nenorėjau, kad mane pamatytų su tuo porcelianiniu veidu. Pamatęs mane prie durų, jis manęs beveik nepažino. Atsiprašiau ir paaiškinau, kad tai buvo eksperimentas, o kitos merginos taip pat pasikeitė. Po pietų pasivaikščiojome namo sode. Į vakarą jis mane pasveikino: „Greitai pasimatysime Domodosoloje, bet veidu, kaip ir anksčiau“.

Dvyliktas skyrius – Violeta

Pasibaigus dviejų savaitių atostogoms, grįžau dirbti į gamyklą pamainoje nuo 13 iki 21. Kai sričiau rites į mašinų veleną, galvojau apie Giuse, bet tuo pat metu negalvojau. labai nori jį pamatyti. 21 val. suskambėjo sirena ir mano širdis pradėjo plakti greitai. Užspaudęs aplanką, prie išėjimo iš vartų pustamsėje pamačiau dviratį. Tai tikrai buvo jis: jis priėjo prie manęs, nedrąsiai pažvelgė man į veidą ir pasakė: „Tu man patinki toks paprastas“. Jis privertė mane atsisėsti ant dviračio vamzdžio ir parvežė namo. Pasikeitėme paprastu „labanakt“ sveikinimu. Tai atsitiko beveik kiekvieną dieną. Sekmadienio popietę keletą kartų pasivažinėjome dviračiais netoliese esančiuose kaimuose. Vieną dieną jis nusivedė mane į savo namus, kad supažindintų su mano tėčiu ir mama, dviem seserimis ir broliu. Pamažu ji taip pat supažindino mane su savo dėdėmis ir pusbroliais kaip draugu.

Kai mama pamatė mus iš balkono, ji privertė ateiti į namus. Kol ji mylėjo tą berniuką, aš buvau labai neapsisprendęs. Gruodžio 8-ąją, Nekaltojo Prasidėjimo dieną, mano vardadienį, suskambo durų skambutis. Tai buvo floristas, kuris man įteikė puokštę raudonų gvazdikų. "Mama, Giuse atsiuntė man geriausius linkėjimus!". Koks nusivylimas, kai atidariau raštelį: tai buvo ne jis, o atsitiktinai sutiktas 14 metų berniukas. Ant jo buvo parašytas parašas: „Aš tave myliu“. Galbūt jis manė, kad esu jo amžiaus.

Kalėdų išvakarėse Giuse pasirodė su didele spalvinga vaza, pilna šokoladų ir sveikinimo atviruku. Padėkojau ir kartu nuėjome į vidurnakčio mišias. Grįžęs namo jis man pasakė: "Rytoj turiu eiti su šeima papietauti pas giminaičius. Pasimatysime per Bokso dieną". 26 dienos rytą pasakiau mamai „Aš su tuo berniuku daugiau į lauką nevažiuoju, gražinu jam vazą, nenoriu įsipareigojimų“. O ji griežtu žvilgsniu: „Tu išprotėjai, galėjai tai padaryti, jei dar nebūtum suvalgiusi šokoladinių saldainių“.

Kitomis dienomis Džiuzė kaip įprastai atėjo manęs pasiimti iš darbo. Kelio ruože pėsčiomis ar ant dviračio vamzdžio beveik nekalbėjau su juo. 1955-ųjų Naujųjų metų dieną nuėjau į mišias. Jis taip pat buvo ten ir galiausiai palydėjo mane namo. Prie durų jis man pasakė: „Ar galiu žinoti, ką tu turi galvoje, kad priverstum mane taip kentėti?“, ir iš jo akių išbėgo ašara. Tas šiaudas sulaužė kupranugariui nugarą ir aš jam nusišypsojau. Jis pabučiavo mane ir pasakė: "Šią popietę aš jus pasiimsiu ir eisiu prie Kalvario kalno. Po vakarinių ACLI klube bus rodomas filmas." Aš sutikau ir atsisveikinome. Pranešiau apie tai namuose, o mama džiaugsmingai pasakė: „Daugiau tokio gero berniuko nerasi“.

14 val. išvažiavome į Kalvarijas mulų takeliu su Via Crucis koplyčiomis. Pasiekę Sanctuary giedojome vėlines ir po palaiminimo nuėjome į klubą. Nepamenu filmo pavadinimo, bet buvo labai nuobodu, tad pasiūliau grįžti į miestą į kino teatrą Catena, kur pavyko pasimėgauti geresniu filmu, pavadinimu „Violeta“.

Balandžio mėnesį traukiniu keliaudami Vigezzo slėniu ir Kentovaliui, su jo tėvais vykome į gėlių plūduriavimo festivalį Lokarne. Susipažinome su Giuse krikštatėviu, kuris mane pristatė kaip „merginą“. Jis susikišo rankas į kišenes ir paėmė iš piniginės 10 Šveicarijos frankų, padavė juos Giuse ir pasakė: „Gerai, kada tu tuoksi?“. Žiūrėjome vienas į kitą, niekada apie tai nekalbėjome.

Kitomis dienomis mes pradėjome puoselėti santuokos idėją. Mes net namuose apie tai kalbėjome. Mama buvo laiminga, bet tuo pat metu buvo mažai finansinių galimybių. Po truputį nusipirkome keletą paklodžių ir apatinių. Neturėjome ypatingų poreikių. Nuėjome ieškoti nedidelio, kuklaus buto. Jį radome senoviniame Motos rajone, todėl vestuvių dieną nustatėme: rugsėjo 19 d, pirmadienį. Nuvažiavau su mama į audinių parduotuvę „Panzarasa“ nusipirkti nėrinių vestuvinei suknelei ir nunešiau juos kailininkei poniai Tildei, kuri man visada žadėjo tai padaryti su meile.

Rotušėje mama turėjo pasirašyti draudimus tuoktis, nes buvau dar nepilnametis. Džiuzės tėvai taip pat džiaugėsi. Parapijoje monsinjoras Pellanda mums pasakė gražius padrąsinančius žodžius: "Visada būkite kuklūs su dideliu tikėjimu, kad susidurtumėte su džiaugsmiais ir vargais, kuriuos mums rezervuoja gyvenimas. Aš leisiu jums rasti raudoną bėgiką palei navą".

Turėjome paruošti sąrašą giminaičių ir draugų, kuriems bus teikiamos malonės, kaip įprasta. Labai mažai svečių. Giuse mama pasakė „Du vienai šeimai“. Pamažu pasiekėme 35 žmones. Išrinkti liudininkai: Giuse dėdė Carmelo ir man – mūsų susitikimo architektas Pierino. Likus savaitei iki vestuvių vyrų oratorija, vadovaujama Don Giuseppe Briacca, paruošė mums vakarėlį. Meistras Furiga ant lentos nupiešė sveikinimų paveikslėlį ir sukūrė slinktį su draugų sąrašu. Taip pat buvo stalas, padengtas kepiniais ir gėrimais. Tokio vakarėlio oratorijoje dar nebuvo. Šv. Gervasio ir Protasio kolegiali bažnyčia buvo renovuojama, o grindinys buvo pilnas griuvėsių ir akmenų, tačiau kai kurios norinčios moterys padarė viską, kad ją sutvarkytų Giuseppe ir Concetta garbei.

Rugsėjo 16 d. Zizi ir Micherillo atvyko, persikraustė, nes Concettina tuokėsi ir jis turėjo palydėti ją prie altoriaus, užimdamas jos tėvo, kurio ten nebebuvo, vietą.

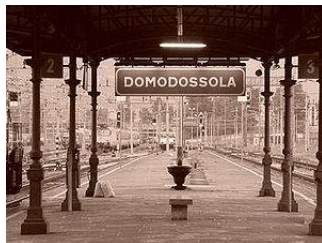
Tuo tarpu atkeliavo ir mažos dovanėlės: kavos puodas, kavos malūnėlis, stiklinės rosolio, lėkštučių ir stalo įrankių komplektai iš artimųjų ir draugų, sulaukusių palankumo, virtuvės komplektas iš Pierino ir jo dėdžių. Moterų katalikų akcija mums padovanojo paveikslą prie lovos su Šventąja Šeima, asistentu Don Benetti nuostabią žalią gėlių vazą su sidabro papuošimais.

Naktis prieš tai buvo ilga. Pagalvojau apie savo mamą, kuri liko su trimis mažais vaikais ir mažai išteklių. „Jūs mažai tikite, argi oratorijos mokykla neišmokė, kad gyvenime visada yra Apvaizda?“ – tariau sau. Pirmadienį, 19 d, atsikėliau septintą. Ponia Tildė atvyko su nėriniuota suknele. Jis mane aprenge ir pakoregavo šydą, kurį pirkau Milane. 9 valandą ryto atvažiavo taksi, kuris nuvežė mane į bažnyčią. Buvau sutrikęs, radau mane stebinčių žmonių jūrą. Giusė jau laukė manęs prie altoriaus su oranžinių gėlių puokšte, lydima sesers Rosos, nes mama Olimpia būtų per daug susijaudinusi ištekėjusi pirmagimio. Aš prisijungiau prie jo, lydimas dėdės Micherillo ant raudonojo bėgiko.

Prasidėjo mišios. Monsinjoras Pelanda taip pat buvo emociingas. Prisimenu padrašinančią homiliją, žiedų palaiminimą, visą gyvenimą trunkančios ištikimybės pažadą ir ceremonijos pabaigoje parašus. Išeidama Pierino mama, kuri tuo metu buvo tapusi ir mano teta, uždėjo man ant krūtinės Katalikų veiksmo moterų ženklelį.

Tryliktas skyrius – Naujas gyvenimas

Pasibaigus šventei bažnyčioje, užkandžiai sekė Grandazzi bare via Castellazzo. Tarp vieno bučinio ir kito su svečiais vaišinomės aperityvu su pica ir pyragaičiais. Ypatingas pasisveikinimas ir bučinyš uošviams Olimpijai ir Armando, kurie buvo nuvažiavę su mama pasiimti lagamino, o paskui nuskubėjo į stotį spėti į medaus mėnesio traukinį 12.15 val.

Mama verkė akimis. Įėjome į skyrių. Stoties viršininkas švilpuku pranešė apie išvykimą, o mes su Giuse išlindome pro langą paskutiniai atsisveikinti. Prasidėjo mūsų gyvenimo nuotykių.

Atvykę į Florenciją patraukėme link viešbučio, kurį nurodė kailių meistrė Tildė. Prie prabangaus įėjimo mus pasitiko muzika, tada liokajus nuvedė į kambarį trečiame aukšte. Mums viskas buvo nauja, net miegojimas dvigulėje lovoje.

Pirmą dieną aplankėme miestą, antrąją – į Piazzale Michelangelo, kur buvo galima pasigrožėti visa Florencija. Padarėme keletą nuotraukų: Giuse fotoaparatas galėjo padaryti aštuonias nespalvotas nuotraukas su juostos ritiniu.

Trečią dieną išvykimas į Romą. Viešbutis buvo kuklesnis, nes aukų sutaupytų pinigų turėjo užtekti. Sustojome porai dienų aplankyti keturias bazilikas, kurias Giuse matė Šventaisiais metais, ir Trevi fontaną. Taip pat grįžome prie Esedros fontano, iš garsiosios 53 m. nakties, kai po traukiniu pateko Sinjora Grazia.

Atėjo laikas išvykti į Siciliją. Po ilgos kelionės traukinys atvyko į Kalabriją ir pagaliau iš Villa San Giovanni buvo galima pamatyti Siciliją. Giuse mėgavosi šiomis akimirkomis: traukinys kraunamas į keltą, Madonina aukštai prie įėjimo į Mesinos uostą.

Stotyje mūsų laukė dėdė Karmelo, mamos brolis, su žmona Gaetana ir dukromis Rosetta ir Antonietta.

Jie mus pasitiko kaip du princus. Mes apsistojome dvi dienas aplankydami Mesiną: katedros laikrodį, kurį mačiau vaikystėje, Madonna di Montalto ir kitas labai gražias aikštes.

Tuose namuose buvo tik vienas trūkumas: vakarienės metu dėdės ir pusbroliai apsirengė ir, užuot sėdėję prie stalo, pasakė: „Eime pasivaikščioti pajūriu“. Mes su Giuse rezignuotai išėjome jausdami įkyrūs. Apie 23 val. grįžome namo ir teta pradėjo gaminti. Vieną naktį jis įdėjo sraiges su kiautais į padažą, bet svarbiausia yra meilė, o ne įpročiai.

Trečią dieną jie palydėjo mus į traukinį su keliomis ašaromis. Dėdė Micherillo buvo Terme Vigliatore stotyje su taksi vairuotoju, kad pasiektų Novarą. Zizi, teta Maricchia ir teta Peppina mūsų laukė kaime. Tikrai atrodė, kad atvyksta Domodosolos kunigaikščiai.

Kitą dieną nuvykome į Badiavecchia pas mano tėvo močiutę Concetta ir mano tėvo dėdes, seseris ir brolius. Aikštėje su mano močiutės tabako parduotuve susirinko daug mane vaikystėje pažinojusių kaimelio gyventojų ir šaukė kitiems žmonėms: „Koncetina atvyko su vyru!“

Bučiniai, apkabinimai, raudoni veidai. Man tai atrodė kaip svajonė. Praėjo lygiai penkeri metai, kai išvykau iš šalies.

Po dviejų dienų į Taorminą mus lydėjo taksi vairuotojas „Cauzi i Lupu“. Vidurdienį jis nuvedė mus į restoraną, kur mus vaišino su baltomis pirštinėmis. Mes su Giuse pažvelgėme vienas į kitą ir paklausėme: „Ar

užteks pinigų?“. Aplankę Taorminą, o vėliau ir Castelmolą po liūtimi, vakare pavargę, bet patenkinti grįžome į Novarą.

Kitą dieną jau buvo laikas grįžti į Domodosolą. Mūsų laukė naujo gyvenimo įsipareigojimai.

Keturioliktas skyrius – Pirmieji mūsų lizdai

Nors 50 ir 53 m. jau buvau išvykęs į Domodosolą, tarsi pirmą kartą išvykau: ėjau naujo gyvenimo link kaip pora.

Įlipę į traukinį į keltą, pakilome į terasą, kad pamatytume uosto Madoniną ir pamažu tolstančią Siciliją.

Su ašara grįžome į vežimą, sėdėdami ant medinių suolų. Tada gultų nebuvo.

Kai atėjo naktis, mes pradėjome snūduriuoti kabėdami. Retkarčiais atsikeldavome pažiūrėti pro langą. Svarbiose stotyse stoties viršininkas garsiai skelbė miesto pavadinimą. Neapolyje ant šaligatvių buvo „guaglioni“, prekiaujančių picomis. Sąmoningai jie pirmiausia gavo pinigus iš keliautojų, tada išvyko traukinys ir liko su pinigais ir pica.

Po truputį artėjome prie Milano. Traukinyje į Domodosolą vėl pajutau tą emociją, kurią pirmą kartą patyriau prieš 5 metus: Maggiore ežerą, Ossolos kalnus, akmeninius stogus. Šį kartą kartu su vyru Giuse. Apie vidurdienį pasiekėme tikslą.

Mūsų laukė Giuse Armando mama ir tėtis. Tai buvo šventė: jei būtų galėję suskambėti varpais.

Greiti pietūs su mama Olimpia, o tada į mūsų naująjį darželį Motos rajone pailsėti. Kitą dieną aš vėl pradėjau dirbti gamykloje, o Giuse grįžo į statybvieta.

Mano mintys nukrypo į mamą dėl paramos stokos, bet dvasinis vadovas Donas Benetis paskatino mane melstis, patikindamas, kad daugelis ją myli. Kartais su Giuse eidavome į jos namus pietauti, ir jai tai patikdavo. Tuo tarpu viena iš mano seserų susirado darbą ir prisidėjo prie naujos paramos šeimai.

Netrukus po to paskelbėme mamai, mamai Olimpijai ir tėčiui Armando, kad liepos mėnesį jie taps seneliais.

Pradėjau jausti nėštumo diskomfortą, bet darbas kvietė. Tada darbuotojai nebuvo apsaugoti taip, kaip dabar. Giusei pavyko susirasti geresnį darbą nei lauko statybvietyje: nedidelė gamykla, gaminanti medinius gaminius, tokius kaip statinės kamščiai, įrankius vilnionių sruogų išnarpliojimui, taip pat „paungius“ (medinius verpimo taškelius). Penktą mėnesį pradėjome lankytis parduotuvėse, ieškodami vežimėlio būsimam naujagimiui. Plotis visada buvo didesnis nei įėjimo durų, todėl turėjome nuspręsti persikelti į namus.

Tada dar nebuvo agentūrų,ėjai ir klausei šen bei ten. Apvaizda privertė mus rasti butą antrame namo aukšte Via Scapaccine, visai šalia kailininko dirbtuvių.

Per trumpą laiką suorganizavome persikėlimą. Buvome nebe miesto centre, bet ir ne toli, arčiau mano darbovietės.

Mėnesio nuomos kaina buvo 8000 lirų, tai daug už mūsų menką atlyginimą, bet butas buvo jaukus ir šviesus. Kieme taip pat galėtume turėti porą kvadratinių metrų žemės, kur galėčiau auginti aromatinės žoleles ir gėles, mano aistra.

Gavę raktus išvalėme kambarius, o langus išpuošėme gražiomis užuolaidomis su atramomis ir nėrinuotomis užuolaidomis virtuvėje. Kai kraustymasis buvo baigtas, gyvenimas tęsėsi kaip įprasta. Mano pilvukas darėsi vis labiau pastebimas. Vieną dieną kolegė paklausė, kada būsiu namie motinystės atostogų ir patarė nueiti pas ginekologę. Taigi susitariau privačiai. Gydytojas vos nepriekaištavo, kad per ilgai laukiau: „Po šešto mėnesio negali dirbti, o jau septintą: surizikavote“. Kitą dieną dokumentą pristačiau į biurą ir net darbuotoja pasakė, kad esu naivus.

Tuo tarpu paklodė ruošiau mezgdama megztinius, marškinius, batus ir sauskelnes iš senų paklodžių, kurias man parūpino mama.

Nuvažiavome pirkti ir vežimėlio, kurį paruošiau iš neutralių spalvų mano išsiuvinėtais paklodėmis, nežinodama, berniukas ar mergaitė. Galiausiai liepos 2-osios vakare man nutrūko vanduo ir jau susikrovę lagaminus pėsčiomis pajudėjome į ligoninę. Mane apžiūrėjusi ginekologė pasakė Giusei, kad gali grįžti namo. Gimdymas buvo ką tik prasidėjęs ir truko apie 20 valandų. Kitą dieną jis grįžo į gimdymo namus, kol aš dar laukiau gimdymo palatoje.

Tam tikru momentu gimė berniukas, o slaugytoja nuėjo pasakyti kūdikio tėvui, kuris vos neapėmė emocijų. Po valandos ji galėjo apkabinti mūsų pirmąjį vaiką, vardu Armando kaip jo senelis. Po kelių valandų buvo informuoti ir seneliai, dėdės bei pusbroliai. Atrodė, kad jis buvo pirmasis kūdikis visame pasaulyje.

Penkioliktas skyrius – Dėkojame Dievui...

Gimdymo palatos slaugytojos šį mėsos ir kraujo padarą atnešė į mano lovą praėjus kelioms valandoms po gimimo. Jie padėjo man prie krūtinės. Išskyrus skudurinę lėlę, kurią Zizi man padarė vaikystėje.

Ligoninėje tada buvo savaitę. Prieš grįždami namo nuėjome į ligoninės bažnyčią „apvalymui“, kunigo palaiminimo.

Palatoje viskas buvo paruošta namo, bet galva pradėjo sukstis. Akušerė ištyrė karščiavimą: 39. Su lėle turėjome likti dar dvi dienas. Galiausiai ketvirtadienį 12 d, beveik pasveikę, grįžome namo. Sekmadienį, 15 d, Armando naujajame vežimėlyje buvo nuvežtas į krikštyną kartu su savo tėvu Giuseppe, jo draugu Mariuccia kaip krikšto mama ir krikštatėviu Basilio, oratorijos draugu. Neturėjau džiaugsmo dalyvauti renginyje, nes vyresnieji iš prietarų mums patarė likti namuose. Pasitenkinau paruošusi nedidelę gaiviają gėrybę.

Gyvenimas trise buvo kitoks, bet man sekėsi visai neblogai. Pieno turėjau daug, mazyliis augo ir kas savaitę veddavau į darželi centre pasitikrinti.

Deja, po dviejų mėnesių grįžau dirbti į gamyklą. Tada darželių nebuvo. Močiutės buvo sutarusios po savaitę jį prižiūrėti.

Kai dirbau šeštą valandą, Džiuzė jį sutvarsdavo prieš eidama į darbą ir nuveždavo į paskirties vietą. Sąmonėje šis vaikas kentėjo ir aš verkiau kartu su juo.

Deja, aš negalėjau išeiti iš darbo. Po truputį, su tikėjimu, kelionę tęsėme trise: pirmieji valgiai, pirmieji žingsneliai buvo nuostabūs dalykai. Pirmą dieną darželyje Giuse pagaliau susirado geriau apmokamą darbą. Porą metų buvo pradinėje mokykloje sargas, paskui buvo iškvieistas į savivaldybę eiti taikintojo pareigas.

Taip atsirado galimybė palikti darbą gamykloje ir atsiduoti vaikui laukiant, kol padovanosiu jam mažąjį broliuką. 1962 m. rugpjūčio 17 d. džiaugėmės antrojo vaiko gimimu. Luciano buvo šviesios odos su šviesiais plaukais, priešingai nei Armando. Pasaka. Sekmadienį, 26 d, jis buvo pakrikštytas su savo tėvu Giuse, jo krikšto mama pusbroliu Mariuccia ir jo krikšto tėvu Antonio, Giuse broliu. Šį kartą taip pat turėjau likti namuose. Pasibaigus motinystės atostogoms, išėjau iš darbo ir atsidėti savo dviem gražiems vaikams.

1962 m. spalio 1 d. Armando pradėjo lankyti pirmąją klasę su mėlyna prijuoste ir mokykline rankine ant peties. Su keliomis ašaromis ją patikėjome mokytojai Leopardi.

Tuo pačiu laikotarpiu Domodosolos meras pasikvietė Giuse ir pasiūlė jam apgyvendinimą antrame miesto pastato aukšte, kuris liko laisvas, kai savivaldybės pasiuntinys išėjo į pensiją. Per kelias dienas suorganizavome kraustymąsi. Centre turėjome visus patogumus. Vakare, kai jau buvo uždarytos didelės durys, mes buvome miesto valdovai. Demonstracijas patogiai galėjome stebėti iš Mero kabineto balkono. Pro langus matėme šimtametes tradicijas turinčio turgaus dalį.

Tuo tarpu Luciano žengė pirmuosius žingsnius: tapo savivaldybės darbuotojų talismanu.

Norėdami papildyti Giuse atlyginimą, norėjau sugalvoti darbą. Pradėjau tvarkyti draugus langus, lovas ir pagalves. Žinia pasklido ir aš tapau „užuolaidų dama“. Laisvalaikiu Giusė išmoko ruošti linijų surinkimą ir, ačiū Dievui, galėjome mėgautis patogesniu gyvenimu.

1968 m. spalio 1 d. Luciano taip pat pradėjo lankyti mokyklą pas mokytoją Luisą Cerri.

Laikas prabėgo greitai. Vasarą su kempingo palapine atostogavome po Italiją. Kartais iki pat Sicilijos, iki gimtojo miesto.

73 m. liepos mėn. stovyklavome Val d'Aostoje ir man prasidėjo pirmieji nėštumo simptomai. 1974 m. vasario 16 d. pas Armando, kuriam buvo beveik aštuoniolika metų, ir Luciano, kuriam buvo dvylika, atvyko mažoji sesuo Daniela. Buvo karnavalinis laikotarpis ir žmonės, pažvelgę į rožinį kaspiną ant Rotušės durų, manė, kad tai pokštas. Parapijos klebonas patarė Krikštą švęsti Velykų naktį, krikšto mama – draugė Gianna, o krikštatėvis – dėdė Benito.

Be prietarų, šį kartą ir aš dalyvavau renginyje balandžio 13-osios naktį. Kitą dieną oratorijos priėmimo buvo šimtas svečių.

Daniela taip pat užaugo, o mes dabar pagyvenę. Mūsų trys vaikai padovanojo mums 7 anūkus: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia ir Matteo.

Istorija baigiasi. 2015 m. rugsėjo 19 d. mes su Giuse atšventėme 60 metų jubiliejų.

Dėkojame Dievui, Dievo Motinai ir visiems, kurie mus mylėjo.

La Mazza Concetta Maglio, gimęs Novara di Sicilijoje 1936 m. balandžio 18 d.

Indeksas

1. Tėvo namai
2. Iš šio pasaulio
3. Žaidimai smėlyje
4. Nafta, voratinkliai ir pikta akis
5. Pelėdos
6. Vossia, atleisk man (žvaigždžių šviesa)
7. Emilija
8. Kregždžių skrydis
9. Dangaus durys
10. Gražuolė tusa
11. Porcelianinis veidas
12. Violetinės
13. Naujas gyvenimas
14. Mūsų pirmieji lizdai
15. Dėkojame Dievui...

